

LA DISMINUCIÓ DE LA NATALITAT I LA
INTENSIFICACIÓ DE L'ENVELLIMENT
SÓN REPTES DE PRESENT I FUTUR

Envel·liment demogràfic: una reflexió

Els biblistes Concepció Huerta,
Andreu Muñoz i Joan Ferrer
analitzen les temptacions
de Jesús al desert

P 16-17

Pensant-ho millor

Anem, anem a doctrina!

Amb quin delit ho cantàvem quan érem mi-nyons! L'airoso melodia de Mn. Romeu era pensada per als infants, i era música excel·lent, i de casa. Del catecisme, doncs, se'n deia «doctrina». D'un individu més o menys curt de gambals es deia: «És més ruc que la canya de dir doctrina.» De fet, el Sr. rector feia les preguntes amb una canya a la mà, i, si convenia, la feia bronzir damunt del cap d'algun distret. La «doctrina» esdevingué després «catecisme», i ara «catequesi». De les potències de l'ànima, la que més es feia servir era la memòria; l'enteniment, relatiu a la nostra edat, podia anar madurant amb el temps. Ara es tendeix a prescindir de la memòria, quan és el puntal, la crossa, de l'enteniment. Sempre tindrà present el que em va dir el Dr. Masnou en manifestar-li jo la preocupació d'haver de donar raó de cent tesis en l'examen final de llicència en Teologia: «Recorda't del catecisme!» Va ser, de fet, la meua taula de salvació!

Apreníem el catecisme en l'edició bilingüe del bisbat de Vic que portava la data —fixem-nos-hi bé!— del 1939. Sí, l'Església va ser l'única institució que no va renunciar mai a la llengua del poble (oficialitats a part).

Valentí Miserachs

Prevere

Mestre de la capella de Santa Maria la Major

En la lliçó sobre la penitència, es distingia entre la «contrició» («Déu meu, em pesa d'haver-vos ofès per ser Vós Qui sou, bondat infinita»), i l'«atrició» («em pesa perquè em podeu castigar a l'Infern»). Qui seria capaç avui de remarcar aquesta distinció?

De segur que no la saben aquesta gent que han engarjolat alguns dels nostres prohoms. He llegit amb estupor que, com a condició per a l'alliberament, se'ls demana «contrició»! No pot ser! La pretensió d'arrencar un penediment que equivaldria a renunciar a la pròpia persona seria voler manipular l'esfera d'una llibertat que el mateix Déu respecta escrupolosament: «Qui t'ha creat sense tu, no et salvarà sense tu» (sant Agustí). Només l'«atrició» seria compatible amb la situació de qui, tenint la consciència tranquil·la, es troba entre reixes.

Per això convindria que els qui exigeixen «contrició» fessin un curs de catecisme, però del d'abans, del del temps de «la canya de dir doctrina», per tal que els quedés ben clar que hi ha fronteres que no es poden traspasar, les fronteres de l'ànima on Déu mateix ha escrit un peremptori: «No passeu!»

L'EFEMÈRIDE DE LA SETMANA

Dia 3 de març del 1904: a l'Estat espanyol es promulga la Llei de Descans Dominical.

Zoom

Eduard Brufau

Els Jocs Olímpics d'hivern que s'han celebrat a la ciutat sud-coreana de Pyeongchang han destacat per una bona notícia política; per primera vegada les dues Corees han participat en uns Jocs Olímpics juntes i sota una mateixa bandera. L'efemèride dona esperances per a una resolució del conflicte, iniciat el 1950 en plena Guerra Freda, i perquè el règim de Corea del Nord s'obri al món.

La setmana en tuits

Enric Vendrell @evendrella

Director general d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya

Aquest matí, representant al @govern, assisteixo al comiat de Jaume Botey, a la parròquia de Sta. Eulàlia de l'Hospitalet, una parròquia plena de gom a gom

Montse Pons @Montsepons6

Maristes Igualdada

Gràcies G. Valerià pel teu pas per Igualada. La teua força i energia ens contagiava a tots. No oblidarem el teu somriure i la teua passió en tot el que feies. Un bon cell!!

Àlex Rojas Castillo @avermell

Jove de Mataró

Trobada de joves #sentlacreu de quaresma d'@esglesiacbn!!! Un any més ens hem trobat joves de moviments, escoles, esplanis... per compartir testimonis i eucaristia i començar la Quaresma amb bon peu!!! Gràcies @Delejovebcn per la bona organització!

Sor Lucía Caram @sorluciacaram

Dominica de Manresa

Donar la culpa a les xarxes és la millor manera de desresponsabilitzar-nos-en. A les xarxes hi ha de tot. A les xarxes hi ha el que som cadascun. I hi ha molt desgraciat, amargat... i gent molt bona. Les xarxes són un mirall del que som els que estem a les xarxes

Glòria Casaldàliga @gcasaldaliga

Neboda de Pere Casaldàliga

Fa unes hores. Homenatge a Pere Casaldàliga fet amb molt d'amor. Música excel·lent de Carles Cases, i el testimoni de persones que l'estimen. Una església del Pi plena de gom a gom. Gràcies per ser-hi i gràcies, Pere!

Escollat a Ràdio Estel

Ignasi Miranda

Coordinador d'Informatius

Interioritat

La programació ofereix moments per escoltar la Paraula de Déu, pregar o interioritzar l'obertura a la transcendència. Ara que vivim el temps de Quaresma, molts oients busquen més aquests espais. Cada dia, oferim el text i un comentari breu de l'evangeli a la mitjanit, a les 7.25 h i a les 18.30. D'altra banda, transmetem des de Montserrat les Laudes a les 7.30 i les Vespres a les 18.45, així com les completes a les 23.30 des de Solius. A les 7, igualment de manera diària, s'emet la pregària mariana del Rosari.

Altres emissions, no diàries, són la missa conventual des de la basílica de Santa Maria, els diumenges i festius a les 11, i el programa *Avui és el Dia del Senyor*, a les 19 des de la catedral de Barcelona. També oferim setmanalment els espais *Avui és festa*, una reflexió de Jaume Aymar a les 10 i a les 18 h, i *La taula de l'evangeli*, una conversa a partir de les lectures dominicals a les 10.30 i a les 18.30. I les cartes dels bisbes s'ofereixen en diversos moments del cap de setmana o dins de programes diocesans que surten a les 23 h dilluns, dimarts, dijous, dissabte i diumenge.

Editorial

Comunitats ancianes

Una de les evidències que més sol doldre als cristians de les parròquies, comunitats i moviments de les nostres latituds és el progressiu envelliment dels qui els componen, sense un relleu clar ni suficient. A moltes parròquies hom es plany que a les misses només es vegi gent gran, la majoria de comunitats religioses s'han de refondre amb d'altres per tal de poder subsistir i els moviments que tenen més militants són els de persones post adultes. Però, el que s'esdevé en l'àmbit catòlic no és un fenomen aïllat sinó que s'explica analitzant el context: avui la major esperança de vida d'una banda, unida a l'hivern demogràfic de l'altra, provoca aquest ostensible envelliment de la població. És el tema que analitzem en profunditat en aquest número de *Catalunya Cristiana* de la mà de la cap de redacció, Carme Munté.

Tot i que aquest envelliment demogràfic preocupa molts i des d'instàncies públiques i privades se cerquen mesures per frenar-lo, d'altres el veuen com una oportunitat. En cultures diferents de les nostres no s'entén que les persones hagin d'ingressar en residències a partir d'una certa edat: els vells continuen a casa fins a l'hora de la mort, l'ancianitat no és una etapa residual sinó un tresor de saviesa poc explorat que pot enriquir el diàleg intergeneracional, com podem comprovar en el programa de Ràdio Estel, *Grans històries*, diverses vegades guardonat. Les mateixes residències —que fan una tasca veritablement impressionant— s'estan obrint a nous formats per incloure els familiars. Però, és evident també que les persones grans necessiten una atenció especial, també a l'Església. El periodista religiós J. L. Allen en el seu

llibre *La Iglesia del futuro* (San Pablo) indica que una de les deu tendències que estan transformant l'Església del segle XXI és, precisament, la demografia. L'Església haurà d'ajudar a fer menys àrdua aquesta transició cap al nou paradigma derivat de l'envelliment. Les parròquies i diòcesis es veuran cada cop més instades a actuar com a xarxes de suport alternatives, posant en contacte els feligresos dotats de recursos i temps amb ancians necessitats d'assistència, i a l'hora, l'impacte del canvi es notarà en la vida interna de l'Església. Entre les conclusions que extreu és que «la tasca pastoral amb més rendiment en el futur serà la dedicada a la gent gran». I, també que augmentaran les vocacions tardanes: «Sembla probable que més de la meitat dels nous capellans el 2050 estaran per damunt dels 40 anys.» De fet, la nova *ratio studiorum* que regula la formació als seminaris, ja preveu de tornar a crear seminaris per a vocacions adultes. Tot plegat un bon motiu de reflexió quaresmal.

La redacció us proposa

Viure la Quaresma

Mons. Fernando Chica ens convida a no apagar la flama de la caritat
P 8-9

Artesania musical

Visitem el taller Grenzing, que està fent el nou orgue de la Mercè
P 24-25

Homenatge a Casaldàliga

Amb motiu dels 90 anys del bisbe de l'Amazònia brasilera
P 12-13

In memoriam

Adéu a Jaume Botey, un referent d'esperança
P 26

Un nou llindar

Sebastià Taltavull Anglada
Bisbe de Mallorca

Un altre estil de vida

La proposta d'un altre estil de vida no és gens fàcil per als qui estan acostumats a viure en l'abundància. Tampoc per als qui ajuden els rics a ser més rics quan tota l'economia hauria d'ajudar els pobres a sortir de la seva situació de pobresa. Mirant la nostra realitat, és un fet davant del qual no podem restar passius ni molt menys indiferents. La paràbola evangèlica del ric i el pobre revela precisament aquest problema: no és que el ric vagi contra el pobre, sinó que l'oblida. Avui, la indiferència està prenent dimensions insospitades fins a convertir-se tota ella en un fenomen global. Hem de pensar que també en aquest camp és urgent la conversió, la qual cosa significa acceptar la necessitat d'apostar per un altre estil de vida més d'acord amb l'Evangeli, i que comença per una major presa de consciència personal, familiar i comunitària, segueix per prendre determinades decisions i desemboca en comportaments concrets. Entren en escena la valoració del bé comú per sobre del bé individual, l'opció pel compartir en lloc de l'obsessió per l'acaparament, la responsabilitat que evita qualsevol intent d'evasió. El papa Francesc veu el fonament de la conversió en «una espiritualitat cristiana que encoratja un estil de vida profètic i contemplatiu, capaç de gaudir profundament sense obsessió per pel consum». Aquesta obsessió consumista sovint ens fa perdre el nord, fa comprar coses que no necessitem, amb uns diners que no tenim i per fer ostentació davant d'una gent que no ens interessa. És absurd que s'actui amb tanta inconsciència. «L'espiritualitat cristiana, d'altra part, proposa un creixement amb sobrietat i una capacitat de gaudir amb poc. És un retorn a la simplicitat que ens permet d'aturar-nos a valorar les coses petites, agrair les possibilitats que ofereix la vida sense enganxar-nos al que tenim ni entristir-nos pel que no posseïm» (LS 222). De ben segur que tot això té que veure amb la generositat de l'almoïna i el sentit solidari del dejuni. Cal assumir-ho i fer camí!

Hivern demogràfic o maduresa de

La disminució de la natalitat i la intensificació de l'envelliment configuren el futur de la població

Carme Munté

Si en una cosa estan d'acord tots els demògrafs és que el món avança a passos de gegant cap a un envelliment demogràfic sense precedents. La societat occidental ho fa de forma més accelerada, però és el conjunt de la població mundial el que està desembocant cap al que ha estat qualificat d'«hivern demogràfic» o de «maduresa de masses», segons el demògraf que va batejar el fenomen. Hi conflueixen dos factors: d'una banda, la disminució de la natalitat, de l'altra, la intensificació de l'envelliment.

A partir d'aquestes dades objectives, aleshores sí que veiem matisos i divergències en la seva valoració i en les seves conseqüències. El terme «hivern demogràfic» el va fer servir per primera vegada Michel Schooyans, professor emèrit de la Universitat Catòlica de Lovaina, i ha estat propagat per nombroses veus de l'Església catòlica. Nuria Chinchilla, directora del Centre Internacional Treball i Família de l'IESE, afirma categòrica que «el més preocupant és que no hi ha infants». I afegeix que a l'Estat espanyol hi ha «un gap de natalitat», això és, «una diferència entre el nombre de persones que neixen i el que els ciutadans (pares i mares) voldrien que naixessin».

Reemplaçament demogràfic

2,1 és la xifra que marca el nivell de reemplaçament demogràfic. Què vol dir? Doncs que la taxa global de fecunditat necessària per mantenir una població estable és de 2,1 fills per dona que ha completat els seus anys fèrtils. Segons l'Institut Nacional d'Estadística, la taxa de l'Estat espanyol el 2016 va ser d'1,3 fills per dona, per 1,4 a Catalunya. I cal notar que ni tan sols arriba a 1,3 fills per dona, ni a Catalunya ni a Espanya, si exclouem els immigrants estrangers en el càlcul de la fecunditat.

Per això, Chinchilla és del parer que calen polítiques públiques que afavoreixin de totes totes l'augment de la natalitat i, en aquest punt, és fonamental trobar la fórmula que permeti conciliar feina i família. «Perquè el segle XXI pugui ser sostenible necessitem una societat i empreses amb l'F de flexibilitat (de temps i d'espai, perquè es pugui reconciliar i integrar la vida personal, familiar i laboral); de feminitat (cal obrir l'òptica femenina i l'economia de la cura), i de família (si no tenim en compte la família com a criteri a l'hora de prendre decisions no hi haurà futur).»

Per a Chinchilla encara caldria afegir-hi l'F de fe. «Si tornem a posar Déu enmig de les nostres realitats ordinàries i humanes, potenciarem que els polítics i els empresaris tinguin una visió més humana i sostenible de la societat.» Segons Chinchilla, la causa de fons de la disminució de la natalitat és que l'actual societat està pensada més per a individus isolats que per a famílies. «Totes les lleis estan pensades

La població major de 65 anys augmentarà en els propers anys. / Agustí Codinach

per a la persona que treballa fora de casa mentre que les ajudes a les famílies només s'adrecen a aquelles més pobres.» I afegeix: «És molt difícil ser pares, calen heroïsmes molt grans.»

«La dada més evident de la falta de reemplaçament demogràfic és que de cada cent persones només neixen en total uns seixanta fills i això es va agreujant a cada generació que passa», explica Alejandro Macarrón, enginyer, fundador i director de la Fundació Renaixement Demogràfic, creada el 2013 amb l'objectiu de combatre l'anomenat «hivern demogràfic». «Necessitem una mica menys d'un fill més per dona per arribar al nivell de reemplaçament de població.»

«Deixant de banda els moviments migratoris, aproximadament des d'ara i fins a finals del segle XXI, amb la fecunditat actual, Espanya perdrà la meitat de la seva població total i dues tercers parts de la població que està en edat laboral, o sigui, la que produeix la riquesa per a tota la societat.» Segons constata Macarrón, «hi ha deu províncies a l'Estat espanyol on per cada persona que neix en moren dues o més».

Nuria Chinchilla

«Hi ha una diferència entre el nombre de persones que neixen i el que els ciutadans voldrien que naixessin»

Alejandro Macarrón

«Necessitem una mica menys d'un fill més per dona per arribar al nivell de reemplaçament de població»

Julio Pérez

«No tenim tants fills però els que tenim els cuidem molt millor i viuen molt més temps»

Alejandro Macarrón dubta que la gent no tingui més fills perquè no pot. «Tots els meus estudis indiquen que principalment és un tema de voluntat», afirma, i ho corrobora amb un toc de realisme: «Hi ha aspectes de la vida moderna que dificulten el fet de tenir fills però n'hi ha d'altres que són extraordinàriament favorables: pràcticament cap dona no mor en el moment del part, a diferència del que passava en temps de les nostres àvies, i no diguem de les nostres rebesàvies.»

Sobre les qüestions que caldria revertir, Alejandro Macarrón posa en relleu l'edat en què la dona té el seu primer fill. «Quan es volen tenir fills és massa tard en molts casos i, per això, hi ha molts més avortaments espontanis, casos d'infertilitat, embarassos difícils, cesàries...» «He calculat que a l'Estat espanyol podríem tenir prop d'un 10% més d'infants només avançant 2-3 anys l'edat en què la dona té el primer fill. Es perden molts infants per avortaments espontanis, un fet trist la probabilitat del qual augmenta exponencialment amb l'edat de la mare, i les dones gestants, de mitjana, cada cop són menys joves. I per aquesta mateixa causa, molts embarassos desitjats no arriben a produir-se, perquè la fertilitat femenina decau ràpidament a partir dels 35 anys d'edat.»

El responsable de la Fundació Renaixement Demogràfic també posa en valor altres qüestions a l'hora d'afrontar la baixa natalitat. «Està comprovat que els matrimonis estables tenen més fills que els de parelles de fet i els monoparentals. Als Estats Units, per exemple, una dona casada té de mitjana el doble de fills que una de no casada», afirma Alejandro Macarrón, i d'aquí es desprèn que «per a la nostra societat no és gens positiu que tan poca gent es casi i que tanta es divorciï». Malauradament, segons Alejandro Macarrón, cap partit polític afronta aquestes dades perquè incomoden totes les ideologies. I això no obstant, afirma que cada vegada hi ha més conscienciació. De fet, el govern espanyol va crear el 27 de gener del 2017 el Comissionat per al Repte Demogràfic.

Envelliment demogràfic sistèmic

D'acord amb les *Projeccions de la població a Catalunya 2013-2051* de l'Institut d'Estadística de Catalunya, l'any 2031 la població més gran de 64 anys serà d'1,8 milions de persones i representarà el 23,9% del total. El 2051, serà de 2,4 milions i representarà el 30,8% del total. Però és que un 22,1% d'aquesta població tindrà més de 85 anys.

No tots els demògrafs veuen aquestes dades com a apocalíptiques, n'hi ha que fins i tot parlen de progrés. Un exemple és el demògraf Julio Pérez Díaz, científic titular del Consell Superior d'Investigacions Científiques i responsable d'Apuntesdedemografia.com, un portal sobre demografia,

masses

En primer pla

El 2,1 es coneix com el nivell de reemplaçament demogràfic.

envelliment i polítiques de població. «L'envelliment demogràfic sistèmic, el que té a veure amb la regulació reproductiva, és un signe de progrés. El que ha succeït amb els sistemes reproductius humans és que no tenim tants fills però els que tenim els cuidem molt millor i viuen molt més temps.»

D'altra banda, afirma que «el fet que hi hagi més morts que naixements és absolutament anecdòtic» i que «no hi ha més vells sinó que hi ha més persones en totes les etapes de la vida». Segons Julio Pérez, també és progrés que hi hagi més persones en edats madures, que els pares actuals no deixin orfes els fills de manera prematura sinó

que els vagin acompanyant durant tota la vida adulta, o que per exemple la gent pugui conservar la parella al llarg de tota la vida.

L'autor d'Apuntesdedemografia, com coincideix amb Nuria Chinchilla o Alejandro Macarrón en el sentit que caldria procurar avançar l'edat en què la dona té el seu primer fill. «Convé que els joves puguin emancipar-se abans, formar parella i família.» Però opta per trencar el tòpic que la fecunditat depengui de les polítiques estatals. «No hi ha hagut en cap moment de la història un estat europeu capaç de controlar i determinar quin és el nombre de fills que té la gent.» Amb tot, aclareix que

és partidari dels ajuts a la família perquè «malgrat que no condueixen a una natalitat més alta, són convenients per ajudar els fills que ja tenim».

I també recorda el contrapunt del fenomen migratori: «A les poblacions més dinàmiques, més avançades i més riques es produeix un moviment d'atracció de població. No podem estar pensant només en la diferència entre naixements i defuncions. Catalunya no tindria ara ni 3 milions d'habitants sense la immigració del segle XX.»

Conseqüències

A l'hora de parlar de les conseqüèn-

cies de l'envelliment demogràfic la primera pregunta que ens ve al cap és: qui sostindrà l'actual Estat del Benestar? I pensem sobretot en pensions i salut. Julio Pérez afirma que «no està escrit enlloc que una persona deixi de ser potencialment productiva a cap edat» i afegeix que «estem preocupats per l'envelliment demogràfic i per la productivitat de la gent gran, mentre que ens oblidem dels milions d'aturats».

Pérez encara va més enllà en afirmar que «si partim de la idea que les persones jubilades no són productives ens estem equivocant moltíssim», perquè «malgrat que la seva feina no està prevista en la comptabilitat nacional, no podem dir que no produeixi res ja que, per exemple, produeix salut».

Pel que fa a les pensions, el demògraf afirma que «el sistema de pensions no necessàriament s'ha de cobrir amb les cotitzacions», alhora que també hi ha un altre factor a tenir en compte: «Sempre estem pensant en un equilibri entre cotitzants i pensionistes, mentre que la clau de la sostenibilitat del sistema de pensions té a veure amb la productivitat del treball, és a dir, quant està produint la gent que treballa. I això té molt a veure amb innovació tecnològica, la inversió en coneixement...»

Per a Alejandro Macarrón i Nuria Chinchilla, en canvi, les conseqüències de l'envelliment demogràfic són funestes. «Ens empobreix des del punt de vista econòmic, però també afectiu-humà, perquè cada vegada hi ha més gent que no té fills, fills que no tenen germans i, per tant, no tenen oncles ni cosins. La meitat dels joves actuals, si no canvien les pautes de natalitat, de grans ni tan sols tindran un net. És molt trist.»

Un altre efecte negatiu, segons Macarrón, té a veure amb la forma mateix de democràcia, que estarà dominada pels jubilats. «La democràcia és un sistema molt bo si hi ha compensació entre diferents tipus d'electors, d'interessos, d'idees... però si la domina un segment del cos electoral farà que la resta de la societat treballi per ell.» I finalment, des del punt de vista geopolític, «Europa i Occident en general tendim a la irrellevància perquè cada cop tenim menys pes en el món per demografia».

Tendències que transformaran l'Església

El periodista John L. Allen, Jr. aborda en un voluminós llibre les deu tendències que transformaran l'Església al segle XXI, una de les quals és precisament la demogràfica.

Tal com recull al llibre *La Iglesia del futuro* (San Pablo), la Divisió de població de les Nacions Unides preveu per al 2040 una taxa de fecunditat molt per sota del nivell de reemplaçament mundial, que tocarà fons en 1,85 fills per dona, aproximadament. «La fecunditat minvant, combinada amb l'envelliment de la generació del *baby boom*, significa que el sector de la gent gran serà el que més ràpidament creixerà (...) Si bé el nord envellirà primer, la resta del món acabarà trobant-se en la mateixa situació.»

A l'hora de valorar les implicacions de la nova demografia, Allen pronostica que augmentaran les tensions pel que fa a les pensions de jubilació i l'assistència sanitària. També donarà origen a nous corrents en la diplomàcia mundial, en l'economia internacional i en les societats que s'esforcen per fer front al ràpid canvi demogràfic. «L'Església, com una de les poques institucions amb un abast veritablement global, serà requerida perquè ajudi a fer menys àrdua aquesta transició.» Al mateix temps, «l'Església mateixa notarà a la seva vida interna l'impacte dels canvis, que li proporcionaran noves preocupacions però també noves oportunitats».

De tot plegat, John L. Allen esmenta unes conseqüències gairebé

segures. La primera és que, davant la reducció de la pensió de jubilació i de la despesa mèdica, «les parròquies i diòcesis es veuran cada cop més instades a actuar com a xarxes de suport alternatives, posant en contacte els feligresos dotats de recursos i temps amb ancians necessitats d'assistència». La segona conseqüència parla directament de serveis parroquials d'infermeria. Segons Allen, «una figura clau en aquestes xarxes assistencials serà probablement l'infermer (gairebé sempre infermera) parroquial». La tercera conseqüència té a veure amb la dimensió demogràfica de la justícia social, això és, la igualtat de la gent gran. Com a quarta conseqüència, el periodista esmenta una

crisi de solidaritat intergeneracional: «Els pensadors i activistes catòlics miraran de descobrir estratègies que evitin o almenys alleugin les tensions intergeneracionals.»

Però és que l'envelliment demogràfic també repercutirà en la mateixa organització de l'Església catòlica. Segons el periodista nord-americà, «l'Església tindrà les seves dificultats per fer front als seus compromisos pel que fa a pensions i assistència sanitària». Així mateix, «la tasca pastoral amb més rendiment en el futur serà la dedicada a la gent gran». I, finalment, augmentaran les vocacions tardanes: «Sembla probable que més de la meitat dels nous capellans el 2050 estiguin per damunt dels 40 anys.»

Pelegrinatges 18

MADAGASCAR

A la recerca
del continent
perdut

Del 30 d'abril al 16 de maig

PEREGRINACIÓ A ASTÚRIES I PICOS D'EUROPA

Del 7 a l'11 de maig

ROMA

Amb audiència Papal

Del 15 al 18 de maig

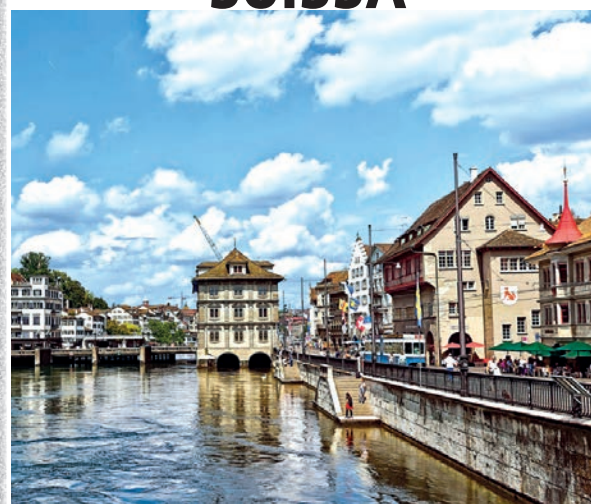
JAPÓ

Imperi
de l'Orient

Del 31 maig al 11 de juny

SUÏSSA

Del 14 al 21 de juny

RUTA NABATEA DEL SUD D'ISRAEL

ANTICS TRESORS CRISTIANS.
EPIFANIA ORTODOXA
AL JORDÀ

Del 16 al 23 de juliol

MARÇ
ABRIL

PEREGRINATGE A ÀVILA 12 al 16

ALBÀNIA Patrimoni iconogràfic del món cristià. 3 al 9

PEREGRINATGE A XIPRE 11 al 18

PEREGRINATGE a LOURDES 20 al 22

MAIG
JUNY
JULIOL
AGOST

PEREGRINATGE a FÀTIMA 8 al 10

SUÏSSA alpina 14 al 21 juny

BRETANYA I NORMANDIA Fe i patrimoni 21 al 27

TERRA SANTA 5 al 12

ÍNDIA Colors del Rajasthan 13 al 23

SETEMBRE

PEREGRINATGE A LA PULLA Pare Pio
L'UZBEKISTAN El llegat de Marco Polo

OCTUBRE

CALCUTA I BUTHAN Del somriure de santa Teresa
al País de la Felicitat

NOVEMBRE

L'IRAN La Pèrsia Bíblica
LLUMS DE NADAL A NOVA YORK

DESEMBRE

Pessebres dels ALPS ITALIANS

Els joves, actors i protagonistes del pre-Sínode

Tindrà lloc a Roma del 19 al 24 de març

L'Església vol escoltar els joves. / Dimitri Conejo Sanz

Redacció
Ciutat del Vaticà

La reunió presinodal se celebrarà a Roma del 19 al 24 de març com a preparació del Sínode dels Bisbes sobre els joves, la fe i el discerniment vocacional, convocat pel papa Francesc a l'octubre. A la presentació del pre-Sínode el cardenal Lorenzo Baldisseri, secretari general de la Secretaria del Sínode dels Bisbes, va assenyalar que «es tracta d'una reunió en què els joves seran actors i protagonistes. No es parlarà només d'ells, sinó que seran ells mateixos els qui parlin». El proper Sínode «no vol ser només un Sínode sobre els joves i per als joves, sinó també un Sínode dels joves i amb els joves», va afegir.

El cardenal Baldisseri va subratllar que en aquesta reunió presinodal «escoltarem els joves en viu, en directe, per intentar comprendre millor què pensen d'ells mateixos i dels adults, com viuen la fe, quines dificultats troben per ser cristians; com projecten les seves vides i quins problemes troben en el discerniment de la seva vocació; com veuen l'Església avui i com la voldrien». El purpurat va indicar que «de forma particular» hi haurà els que «provenen de situacions de descart i de les perifèries existencials». Així mateix hi haurà «joves no catòlics, no cristians i no creients, perquè l'escolta dels joves es produeixi tant com sigui possible en 360 graus».

El secretari general de la Secretaria General del Sínode dels Bisbes va confirmar que «volem ensenyar què significa de manera concreta caminar al costat dels joves, amb tots els joves, sense excloure ningú». D'aquest «ca-

minar plegats», es podran «individualitzar els camins pastorals específics per consolidar els projectes pastorals juvenils, adequant-los a les exigències dels joves d'avui».

En la reunió presinodal, va afegir el cardenal Baldisseri, hi participaran pares, educadors, sacerdots, treballadors pastorals i experts del món juvenil, per escoltar els qui viuen amb els joves. Així, «es vol proposar un mètode d'intercanvi i de col·laboració intergeneracional, i afavorir el diàleg entre joves i adults, que, sovint, en la realitat quotidiana, treballen per comunicar-se entre ells».

El cardenal va observar que els joves d'avui fan servir internet, sobretot les

xarxes socials, com un «areòpag» natural per reunir-se, comunicar-se i expressar les seves opinions. D'aquí ha nascut la idea d'estendre virtualment la participació en la reunió presinodal a través de les xarxes. Joves d'arreu del món podran seguir aquest esdeveniment en temps real i podran interactuar amb els seus companys presents a Roma, uns 300, i enviar les seves contribucions que es fusionaran en el document conclusiu posterior.

En la presentació va intervenir una noia de Burundi, Stella Marillene Nishimwe, que va animar a «participar en aquest moment preciós que els ofereix l'Església perquè les seves veus puguin arribar el més lluny possible». També hi va participar Filippo Passantino, un jove italià que va explicar la importància de les xarxes socials: «Sota el títol Synod2018 s'ha creat una pàgina de Facebook, un compte de Twitter i un Instagram. Tots són canals multilingües, en els quals podem compartir els nostres consells i punts de vista, i oferir així una mirada jove per parlar amb altres joves.»

La reunió presinodal elaborarà un document compartit que el Papa signarà el 25 de març i que confluirà, juntament amb les altres contribucions realitzades, en l'*Instrumentum laboris*, el document sobre el qual debatran els pares sinodals a l'octubre.

Recomanacions per a la Quaresma

Altres informacions vaticanes ens porten a fixar-nos en la reflexió del Papa el Dimecres de Cendra, en què va insistir a aturar-se per afinar els acords dissonants de la vida cristiana, a mirar al voltant nostre i a tornar amb confiança als braços del Pare misericordiós.

D'altra banda, el Pontífex ha anunciat que Pau VI serà proclamat sant el 2018. Ho va dir durant una trobada amb els rectors de Roma, tot i que encara no s'ha establert data per a aquest esdeveniment.

I una altra notícia relacionada amb Francesc. El director de l'oficina de premsa vaticana, Greg Burke, ha revelat que diverses vegades al mes el Papa es troba amb víctimes d'abusos sexuals, de forma individual o en grups: «Escolta les víctimes i procura ajudar-les a guarir les greus ferides causades pels abusos que han patit. Les trobades es desenvolupen amb màxima discreció, en el respecte a les víctimes i els seus patiments.»

CARDENAL BALDISSERI
«Els joves seran actors i protagonistes. No es parlarà d'ells, sinó que seran ells mateixos els que parlin»

Església en sortida

El Papa, gran comunicador

El vehicle principal de la comunicació és la llengua. Ara bé: els papes precedents, sant Joan Pau II i Benet XVI, feien servir diverses llengües europees segons ho demanaven els oients i les circumstàncies. Francesc, que no acostuma a ajustar-se a un text escrit, com que normalment parla espontàniament, ho fa només en dues llengües: en castellà, en la seva variant argentina, i en italià.

Malgrat aquesta limitació a dues llengües, el Papa és un gran comunicador. És que, a més de la llengua, hi ha altres aspectes extralingüístics que ajuden a la comunicació: els gestos, el to de la veu, el tarannà acollidor i conciliador, la vena pastoral, la simpatia i el sentit de l'humor, la manera de fer i de dir tan flexible,

no gens encongida..., el somriure, l'expressió del rostre. La comunicació és el conjunt de tots aquests elements.

Alguna vegada una frase seva pot deixar «perplexos» els oients, si oblidem aquests aspectes extralingüístics de què estem parlant.

Un aspecte interessant de la seva capacitat comunicativa és el telèfon. De la manera menys pensada, una persona pot rebre una trucada del Papa, si aquest pensa que una trucada personal pot ser útil. És un estil més directe que és més apte, no per donar respostes generals bones per a tots, sinó per satisfer la persona que hi ha a l'altre cantó de la línia. Són respostes o orientacions aclaridores, potser no des de la teologia dogmàtica o des del dret, sinó a partir de la pastoral i la misericòrdia.

Josep Maria Massana

Quaresma, un temps de gràcia per revifar

Caritas reparteix menjar entre els refugiats roginhyes.

Mons. Fernando Chica Arellano

Observador permanent de la Santa Seu davant de la FAO, el FIDA i el PMA

En el missatge que ha adreçat al poble sant de Déu, per viure aquesta Quaresma amb profunditat cristiana, el papa Francesc ens convida a revifar l'amor, a no permetre que la flama de la caritat se'ns apagui a l'ànima. L'individualisme atroz, la indiferència i la insolidaritat són com ràfegues de vent glacial que ens refreden el cor i el tornen insensible al patiment aliè. Sa Santedat no es conforma a projectar la clara llum de la veritat sobre les diferents formes que el mal continua adquirint en el nostre món. Ens anima, a més, a plantar-li cara, a sortir de la bombolla de les nostres comoditats per anar a trobar els necessitats durant aquests dies quaresmals.

La Quaresma és una oportunitat per renovar la nostra vida cristiana, tantes vegades immersa en la inèrcia i en la mediocritat, que permet que la gràcia de Crist, vencedor del pecat i de la mort, ens dissipï les tenebres del cor i de l'esperit. I això s'aconsegueix estrenyent la nostra amistat amb ell i, al seu costat i rere els seus passos, omplint aquestes setmanes d'obres de misericòrdia, de caritat, de gestos tangibles que desterrin de nosaltres l'egoisme que sovint ens sotmet i ens tirantitza.

Entre les iniciatives concretes que podríem dur a terme durant aquest temps sagrat de Quaresma, l'Església continua proposant el dejuni, pràctica que ens fa experimentar el que senten aquells que no tenen l'indispensable i coneixen l'agulló de la fam. Dejunar és deixar que Déu ens ompli la vida sovint centrada només en nosaltres mateixos. Dejunar ens du a renunciar a la superficialitat per donar cabuda a l'amor, un amor que sempre ens empeny a compartir, a ser generosos amb els desfavorits i a lluitar contra una pràctica realment injusta. Em refereixo al malbaratament del menjar.

És una gran injustícia, per no parlar d'un gran escàndol que, en un món on hi ha 815 milions de persones a les quals els falta el pa de cada dia, es llença el menjar. El malbarat d'aliments és un dels signes més visibles de la cultura del descartament, a la qual el papa Francesc al·ludeix tantes vegades com a mostra d'una societat que s'ha oblidat de Déu. Sí, certament és trist que en molts llocs, lamentablement, tones d'aliments acabin al contenidor de la brossa mentre nens, ancians, dones i famílies senceres pateixen malnutrició aguda.

Sobre això, Sa Santedat recordava que, «en altre temps, els nostres avis vigilaven molt que no es llencés gens de menjar sobrant. El consumisme ens ha induït a acostumar-nos a les coses supèrflues i al malbaratament quotidià d'aliment, al qual de vegades ja no som capaços de donar el valor just, que va més enllà dels simples paràme-

Dejunar ens du a renunciar a la superficialitat per donar cabuda a l'amor, un amor que sempre ens empeny a compartir

És fonamental educar en un altre sentit que no sigui el consumisme devorador i atroz, invertir en valors com ara la caritat i la generositat

tres econòmics. Però recordem bé que l'aliment que es llença és com si es robés de la taula del pobre, d'aquell que té gana!» (Audiència general, 5 de juny de 2013).

Senzillesa i sobrietat

En aquesta Quaresma, demanem a Déu la gràcia de dur una vida sòbria

i senzilla, una vida en què no hi hagi malbaratament de menjar. Quan llencem els aliments, no només es malbarata menjar. També llencem la mà d'obra, els diners i recursos valuosos (com ara llavors, aigua, pinso, etc.) que s'han fet servir en la producció d'aquest aliment, sense esmentar els recursos que s'han malgastat en el transport. D'altra banda, el malbaratament d'aliments fa créixer les emissions de gasos d'efecte hivernacle i contribueix al canvi climàtic.

És tant el menjar que es llença cada any que la FAO estima que reduint els aliments que es llencen un 25% es podria alimentar totes les persones desnodrides del món. Per això és fonamental educar en un altre sentit que no sigui el consumisme devorador i atroz, invertir en valors tan essencials com ara la caritat i la generositat. El malbaratament d'aliments no és una malaltia incurable. Els hàbits es poden i s'han de canviar. Ens n'hem de convèncer. Si ens ho proposem, podríem avançar pel camí de la solidaritat, d'aquella fantasia que adquireix l'amor quan pensa en els pobres i troba les forces necessàries per no deixar-los prostrats en el seu abandonament. Per desgràcia, són molts els que, arribada la nit, troben com a única companyia la fam i la desesperació, xacres que no són inevitables sinó que tenen cura en el compartir, en el desprendiment, en l'adopció d'un estil de vida on els capricis siguin fustigats i les vel·leïtats combatudes sense treva.

Església a Roma

en nosaltres la flama de la caritat

Llencem aliments mentre hi ha milions de persones que amb prou feines poden fer un àpat al dia.

Aquesta Quaresma, tant en família com dins de les institucions, podria ser una ocasió propícia per multiplicar els gestos que afrontin amb eficàcia i seny el problema del malbaratament alimentari, identificant vies i maneres adequades perquè tothom tingui accés al pa de cada dia.

El dejuni quaresmal ben entès estaria indicant que hem canviat de rumb. Quan l'aliment es comparteix de manera equitativa, amb solidaritat, a ningú li manca el que és necessari. Durant aquestes setmanes quaresmals aprenuem —si no ho fem— o enfortim —si ja ho duem a terme—

Aliments, els menjadors socials, les associacions parroquials, les organitzacions no governamentals amb els excedents de menjar. Hi podríem col·laborar de la forma que ens sembli convenient. Això se'ns farà més fàcil si a la nostra vida donem cabuda a les necessitats dels més pobres.

Aprofitar la Quaresma

No desaprofitem aquesta Quaresma. Demanem a Déu la saviesa d'abandonar el cercle nociu de consumir i gastar més. I això ens durà no només a no malbaratar menjar. Hi ha altres gestos que poden mostrar que ens estem preparant per a la Pasqua dignament, com abrigar-nos una mica en lloc d'encendre la calefacció, evitar l'ús inconsiderat de material plàstic i de paper, reduir el consum d'aigua, separar els residus, utilitzar transport públic o compartir un mateix vehicle entre diverses persones, plantar arbres, apagar els llums innecessaris...

Aquesta Quaresma pot estar farcida d'aquestes iniciatives senzilles, que formen part d'una generosa i digna creativitat, a la vegada que mostren el millor de l'ésser humà. El fet de reutilitzar una cosa en lloc de llençar-la de seguida, a partir de motivacions profundes, pot ser un acte d'amor que expressi la nostra pròpia dignitat. Aquestes accions, com adverteix el Sant Pare a l'encíclica *Laudato Si*, si les fem unides a Crist, escampen un bé a la societat que sempre produeix fruits més enllà del que es pugui constatar, perquè provoquen en el si d'aquesta terra un bé que sempre tendeix a difondre's, de vegades invisiblement. A més, el desenvolupament d'aquests comportaments ens torna el sentiment de la pròpia dignitat, ens du a una profunditat vital més gran, ens permet experimentar que val la pena passar per aquest món a l'estil de Crist, que va sembrar abundantment en el solc de la història l'amor i que aquesta Quaresma ens convida a nosaltres a mantenir viva aquesta flama per a glòria seva i bé dels nostres germans (cf. LS n. 211-212).

Rut, un relat fascinant de fe i humanitat (III)

Un horitzó humà ric de perspectives

Humanitat de Noemí

Després de la mort dels respectius marits, en l'escenari del llibre de Rut només hi ha tres viudes: Noemí i les seves nores Orpà i Rut. Enfront d'aquestes tres dones hi ha un futur sense horitzons, mancades com estan del marit, dels fills i de tantes altres coses. No és difícil imaginar la tensió que havia de caracteritzar l'existència d'aquestes dones en tal situació. Però és precisament aquesta situació el que dona motiu a que es manifesti la comprensió amorosa de Noemí per les dues nores, i de la seva espontània participació en els seus sentiments, en la seva sort i en el seu futur. En tot es manifesta la seva humanitat.

La situació en què es trobem les

viudes dels fills mou Noemí: aquesta proposa a les nores la solució més òbvia i més oberta a les possibilitats del seu futur: cada una faci «retorn a la casa de la pròpia mare» (1,8a) de la qual havien marxat per anar a l'encontre del futur, sense imaginar-se que això aviat es manifestaria mancat d'horitzons. Adaptant-se a la mentalitat patriarcal, aleshores present, segons la qual la família està unida a l'entorn del pare. Per això la Bíblia sol parlar no de «casa de la mare», sinó de «casa del pare» (Gn 38,11).

En la seva fe, Noemí sap que pot comptar, pel que es refereix a ella, en una nova, encara no gaire clara, «visita» de Déu (1,6). I amb raó, perquè el Déu de Noemí, Jahvè és més gran que els seus problemes. A les nores Noemí els proposa el que el

seu seny i la seva humanitat suggereixen com horitzó humanament ric de perspectives en l'òptica de dues dones paganes. Així Noemí s'adapta a l'esperit de les nores paganes: un capteniment de profunda humanitat i delicadesa.

La bondat de Noemí

El Déu en el qual creu Noemí és Jahvè, el Déu de la seva fe. A aquest Déu Noemí demana de disposar per a les dues joves nores un disseny de «bondat», que repeteixi la bondat que elles han tingut envers els fills morts de Noemí.

El terme «bondat» tradueix un substantiu hebreu (*hesed*) que manifesta un amor profund i fidel per part de Déu i de la persona humana. Si el

terme es refereix al comportament de Déu envers l'home remarca el fet que Déu nodreix envers l'home una benvolença sempre disposada a ajudar-lo: una iniciativa que Déu pren sense que l'home l'hagi merescuda. En la seva fe, Noemí interpreta la bondat, el *hesed* manifestat per les nores el temps del seu sojorn a Moab com un «amor fidel» i una benvolença prompta a l'ajut i, en certa manera, repeteix el *hesed* de Jahvè.

La bondat necessita revestir-se de sentiments que van més enllà dels únicament humans, modelant-se segons la bondat de Déu. És en aquest sentit que el *hesed* és continuament celebrat en la Bíblia com «fidel» i «etern» (vegeu Sl 36,7: «Que n'és de preciós, Déu meu, el teu amor!», el teu *hesed*).

Teresa Solà
Doctora en Teologia
Bíblica i en Filosofia

Solsona

«És una crida que la Mare de Déu em fa a estar més a prop seu»

Mn. Lluís Ruiz ha estat nomenat coordinador de llengua hispana del santuari de Lourdes

Júlia Ayala

L'11 de febrer, en el marc de les Jornades del Febrer que tenen lloc al santuari de Lourdes amb motiu de la Jornada Mundial del Malalt, es va fer públic el nomenament de Mn. Lluís Ruiz i Brichs com a coordinador de llengua hispana del santuari de Lourdes de França. Mn. Lluís Ruiz (Cardona, 19 de febrer del 1976), prevere del bisbat de Solsona, és el consiliari diocesà de l'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes des de l'any 2005, i el consiliari nacional de l'esmentada Hospitalitat des de fa set anys. Amb aquest nou càrrec, deixa la parròquia de Gironella, de la qual ha estat rector durant els últims anys, i passa a residir al santuari de Lourdes, des d'on tindrà cura de totes les peregrinacions i l'acolliment de les persones que arriben de Catalunya i de tot l'Estat espanyol, així com d'altres països de parla hispana.

Què significa per a vostè aquest nomenament?

Primer de tot, és una gran responsabilitat perquè és una tasca d'acollida a molta gent de parla hispana i, alhora, és una gran il·lusió perquè després de tants anys fent un servei al santuari i a l'Hospitalitat de Lourdes, que ara m'ofereixin aquest càrrec és molt important. I sobretot és una crida que la Mare de Déu em fa a estar més a prop seu.

Quina és la tasca del coordinador de llengua hispana?

Bàsicament es tracta de coordinar totes les hospitalitats, els presidents, els consiliaris per tal que ho trobin tot a punt durant els seus pelegrinatges a Lourdes. A més, acollir també totes les

Mn. Lluís
substitueix
en el càrrec
el P. Teófilo
González.

persones que venen al santuari, transmetre'ls el missatge de Lourdes, que puguin trobar confessors i eucaristia en castellà. Una altra tasca és ajudar tot un grup de seminaristes que venen durant l'estiu i acompanyar-los espiritualment. En definitiva, ser el contacte entre els qui visiten el santuari i les hospitalitats d'arreu i el santuari.

Així doncs, aquesta tasca no és només a l'Estat espanyol sinó a tots els països de llengua hispana...

Sí, això vol dir haver de viatjar també a Llatinoamèrica i als Estats Units a promoure les hospitalitats i donar a conèixer el missatge del santuari de Lourdes allà on hi ha presència de llengua hispana.

Per tant haurà de residir al santuari de Lourdes. On viurà?

Al santuari hi ha una casa que en diuen «la casa dels capellans», que és on viuen tots els capellans que treballen al

santuari. Per tant és allà on em tocarà viure en comunitat amb tots aquests preveres, els quals parlen cadascun una llengua diferent. Això fa que hi hagi una gran riquesa cultural.

Fa anys que exerceix de consiliari diocesà de l'Hospitalitat de Lourdes, continuarà amb aquest servei?

En principi continuaré sent el consiliari perquè, tot i que potser no podré assistir a totes les reunions que facin a la diòcesi, hi mantindré el contacte ja sigui a través del telèfon o d'internet. A més, el que treballem a l'Hospitalitat diocesana és per poder realitzar-ho després al santuari.

A més de peregrinar amb la seva Hospitalitat, cada estiu participa en una estada com a hospitalari. En què consisteix?

Formo part de la família d'hospitaliers perquè a Lourdes hi ha l'ar-

xiconfraria de l'Hospitalitat de Nostra Senyora de Lourdes, en la qual es distingeixen dues coses: d'una banda, les peregrinacions diocesanes i, de l'altra, l'hospitalité, que és la mare de totes les altres. Les hospitalitats acompanyen i la funció de l'hospitalité és acollir. Així doncs, dins d'aquesta arxiconfraria de la qual soc membre, ja porto uns 5 o 6 anys fent de formador —una setmana durant l'estiu— de totes aquelles persones que venen a preparar-se per ser hospitalaris.

La seva estada a Lourdes serà temporal? Tornarà algun dia a la seva diòcesi?

En principi és temporal, és per uns anys en els quals jo intentaré fer el servei que des del santuari se'm demani. Amb tot, el meu bisbe continuarà sent el de Solsona i la meua diòcesi també; per tant, quan se'm demani de tornar, tornaré.

Tarragona

Clou l'Any Muntanyola i s'enceta el 150è aniversari del naixement del cardenal Vidal i Barraquer

Joan Boronat / Poblet

El monestir de Poblet va ser l'escenari, el dissabte 3 de febrer, de l'acte de cloenda del centenari del naixement de mossèn Ramon Muntanyola, el capellà literat nascut a l'Espluga de Francolí i vinculat a diverses poblacions del Camp de Tarragona com Salou, Vila-seca, la Selva del Camp, Reus o Tarragona, entre d'altres. Mn. Muntanyola és especialment recordat pel seu ferm compromís social i per la defensa del català.

L'acte també va servir per donar inici a l'any dedicat al cardenal Francesc d'Assís Vidal i Barraquer, arquebisbe

de Tarragona, ja que aquest 2018 es compleixen 150 anys del seu naixement a Cambrils.

La presentació de la reedició del llibre escrit per Mn. Muntanyola *Vidal i Barraquer, cardenal de la pau* va donar pas al simbòlic lliurament per part del president de la Diputació de Tarragona, Josep Poblet, de dos exemplars de l'obra a representants de la família del purpurat, així com a la seva localitat natal.

En aquests dos volums que configuren l'obra publicada el 1970, mossèn Muntanyola va glossar la vida del cardenal cambrilenc exiliat per ordre de Franco. La presentació va comptar, a

més, amb les paraules de l'abat de Poblet, Octaci Vilà; l'alcalde de l'Espluga de Francolí, David Rovira; Mn. Joan Miquel Bravo, vicari episcopal, i de Joan M. Pujals, autor de l'Antologia Poètica de Ramon Muntanyola que també s'ha presentat durant l'any de la celebració, el qual va llegir un escrit del monjo de Montserrat Josep Massot. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, sota la cura de Josep Massot, ha reeditat, revisada, la biografia sobre Vidal i Barraquer. L'acte es va fer al Palau de l'Abat del monestir cistercenc.

Prèviament l'abat de Poblet, Octavi Vilà, va oficiar l'eucaristia solemne

en record a Mn. Ramon Muntanyola. Un dels moments més simbòlics de la missa va ser el de la consagració del vi utilitzant *El Calze de Catalunya*, un obsequi rebut pel mateix Muntanyola per subscripció popular i que conserva el Museu de la Vida Rural de la Fundació Carulla, a l'Espluga.

L'altre acte destacat va ser l'estrena de l'obra *El Cardenal Proscrit*, amb lletra de Mn. Muntanyola, música de Mons. Valentí Miserachs i escrita amb motiu del centenari de Vidal i Barraquer, interpretada per primer cop amb les veus del cor Schola Cantorum de la Selva del Camp.

L'any Muntanyola va començar l'abril del 2017 i, durant aquests mesos, s'han celebrat una trentena llarga d'actes literaris, musicals i culturals en general, amb l'objectiu d'aprofundir en l'obra i la personalitat d'aquest sacerdot i poeta català

**Roca,
100 anys d'història**

Tota una vida junts formant part
de la vida de moltes famílies,
tenint cura de tu i dels teus.

Roca es projecta cap a un futur
cada vegada més net i confortable,
oferint-te els productes més
innovadors, per fer-te la vida més fàcil.

Ja hem començat a escriure
un nou futur amb tu, el futur
comença ara.

Més a la teva botiga Roca
o a **roca.es**

Roca

Catalunya recorda el bisbe claretia

La basílica de Santa Maria del Pi va aplegar centenars de persones

ABAT JOSEP M. SOLER: «Ha estat sempre un home arrelat en la pregària»

Agustí Codinach

text, molt personal i sentit, l'abat benedictí va recordar que d'estudiant va tenir l'honor de rebre classes de Pere Casaldàliga a Sabadell, i en va destacar la profunda espiritualitat: «Ja llavors demostrava una sol·licitud pels marginats (en aquells anys, els immigrants que venien del sud d'Espanya). Ha estat sempre un home arrelat en la pregària, amb una gran fidelitat a Jesucrist i l'Evangeli, i que deixa un gran impacte en tot aquell qui el coneix.» Aquell Casaldàliga, alhora tendre i ferm, que tant va impactar aleshores l'abat de Montserrat, ha estat també el que durant molts anys ha viscut fidelment al costat dels pobres de l'Amazònia.

Un altre religiós, Ricard Costa-Jussà, provincial dels claretians a Catalunya, també va explicar la seva impressió personal del bisbe emèrit. En va destacar el fet de no haver defallit malgrat les pors, els dubtes i les dificultats naturals amb què viu tota persona compromesa. Es va demanar d'on treu la fortalesa i es va remetre tant a l'Evangeli, com a sant Antoni Maria Claret; en la seva autobiografia el fundador dels claretians afirma que: «Un fill de l'Immaculat Cor de Maria és un home que crema en caritat i que abrusa per on passa.» La definició escau a la perfecció a Pere Casaldàliga. El provincial dels claretians encara va assegurar que al bisbe emèrit d'Araguaia sempre l'ha mogut la utopia del Regne, la passió pel Regne predicat per Jesucrist i que ha tingut com a base la fe en Déu i l'esperança.

Un altre testimoni proper a l'homenatge va ser el de Maritxu Ayuso, infermera que, juntament amb el seu marit, és una estreta col·laboradora de Pere Casaldàliga. Cada any passa temporades a São Félix do Araguaia, cosa que li permet conèixer ben de prop amb el bisbe claretia. Ayuso va assegurar que Casaldàliga crea una escola profunda entre els qui el coneixen i que té la capacitat de viure-ho tot com un do. Pel que fa a la salut va dir que el Parkinson ja no li permet gaire activitat, i que també li dificulta la parla, però que el bisbe dels pobres de l'Amazònia continua amb la seva fidelitat amb els més marginats i amb el Crist de l'Evangeli.

Els 90 anys de Pere Casaldàliga han servit per demostrar que malgrat el nostre món secularitzat hi ha testimonis de Crist que continuen sent models admirats i estimats; que tot i l'individualisme que s'escampa per la nostra societat, aquell que es lliura totalment als altres, especialment als més pobres, impacta les ànimes sensibles. La fidelitat a l'Evangeli de Pere Casaldàliga va més enllà d'ideologies, està arrelada en la veritat, i això la fa excepcionalment fecunda.

Eduard Brufau
Barcelona

Pere Casaldàliga continua tenint un gran poder de convocatòria a la seva terra natal malgrat els anys que fa que es troba lluny de Catalunya. El divendres 16 de febrer, el dia en què el bisbe emèrit de São Félix do Araguaia feia 90 anys, l'homenatge que se li va organitzar va omplir de gom a gom la basílica de Santa Maria del Pi de Barcelona. Mitja hora abans que comencés l'acte tots els bancs ja estaven ocupats i finalment, davant de la gran afluència, es van haver de tancar les portes de l'església. Joves i grans, creients i no creients, personalitats mediàtiques i persones anònimes es van aplegar per manifestar l'agraïment i l'admiració pel conegut missioner claretia.

Al llarg de l'acte les centenàries parets gòtiques de Santa Maria del Pi van ressonar amb els discursos d'homenatge, que s'alternaven amb la melodia càlida i seductora de la *bossa nova*. Els poemes en llengua portuguesa de Pere Casaldàliga s'elevaven així amb aquest gènere musical brasiler, musicats i interpretats al piano per Carles Cases, amic del bisbe dels pobres, i la veu vellutada de Núria Cols.

Testimonis d'una personalitat evangèlica

La diversitat de persones que van intervenir al llarg de l'acte dona idea de la capacitat del claretia de Balsareny per deixar petja en caràcters i maneres de pensar ben diferents: Antoni Bassas, Mònica Terribas, Francesc Escibano, Arcadi Oliveres o els claretians Ricard Costa-Jussà (provincial de la congregació a Catalunya) i Joan Soler. També l'abat del monestir de Montserrat, P. Josep Maria Soler, s'hi va voler afegir a través d'una carta, llegida per Antoni Bassas. En el

**DEFENSEM
EL TREBALL
DECENT**

TAULA RODONA Com assolir avui un treball decent?

Amb representants del món
empresarial, sindical i social.

Escola Jesuïtes El Clot
València nº 680 Barcelona
Dijous 1 de març a les 19h

ESGLÉSIA PEL TREBALL DECENT

Exposició d'homenatge a la llibreria Claret

El provincial dels claretians i la presidenta de l'Associació Araguaia inauguren una mostra dedicada al bisbe català

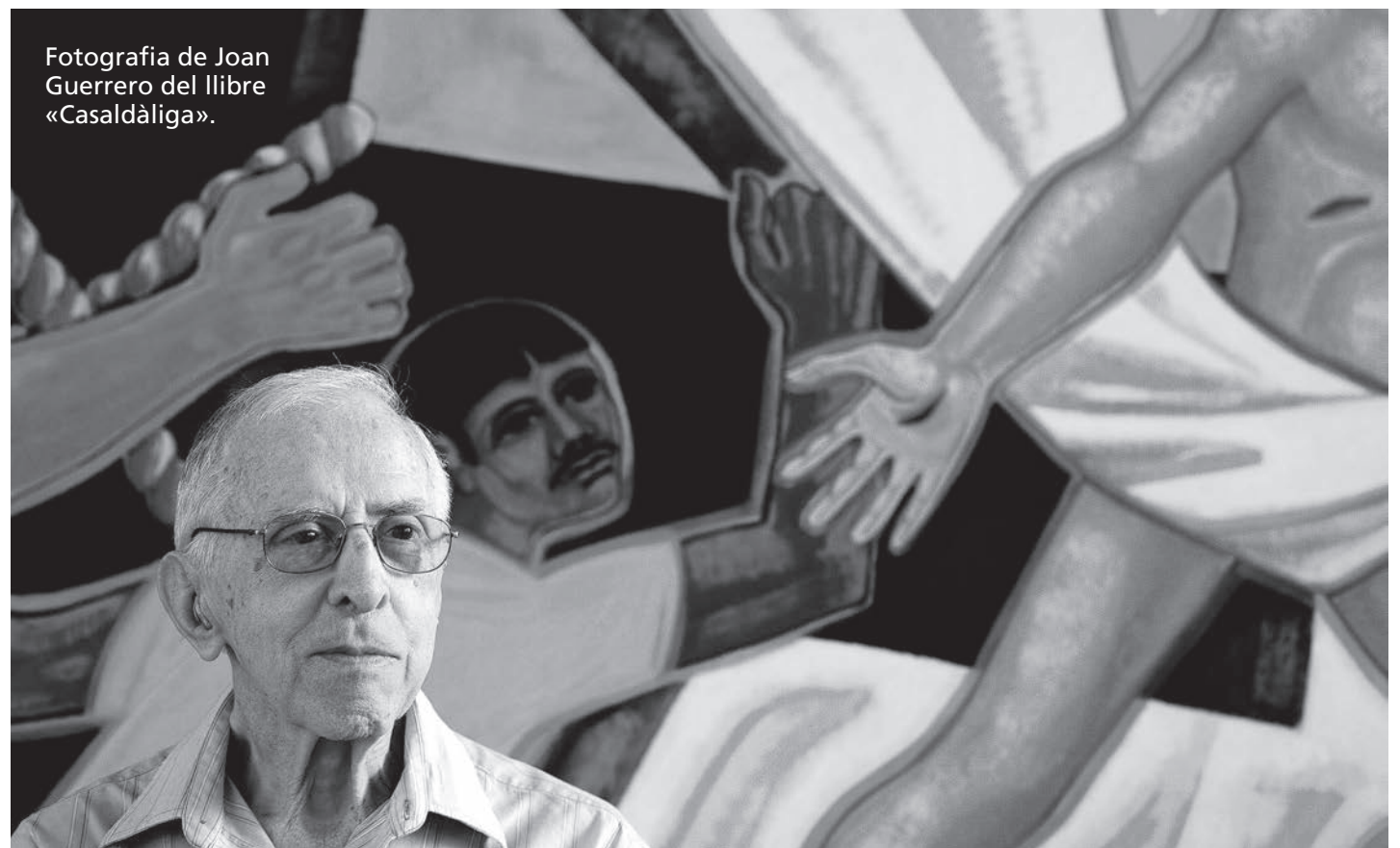
Macià Grau
Barcelona

La llibreria Claret de Barcelona sempre ha estat lligada a Pere Casaldàliga. Va ser la mateixa Editorial Claret la precursora a difondre el seu pensament a Catalunya, publicant les seves obres en la seva llengua materna, i fins i tot va posar el seu nom a la Sala d'actes de la llibreria. És per aquest motiu que ha volgut homenatjar-lo de la millor manera possible pel seu 90è aniversari, en un acte que es va celebrar el passat 13 de febrer.

L'homenatge va constar de la inauguració d'una exposició de fotografies i llibres del bisbe, acompanyada de la participació de dues persones molt properes a ell com són el provincial dels Missioners Claretians, Ricard Costa-Jussà, i la presidenta de l'Associació Araguaia, Glòria Casaldàliga, neboda de Pere.

Aquesta última va voler agrair la iniciativa a la llibreria Claret i va explicar als presents quin és l'actual estat de salut del bisbe als seus 90 anys: «Ja fa temps que sordeja molt, no pot escriure, i el seu germà Parkinson li ha pres també la parla», però també va afegir que «tot i això continua lúcid, amb l'ajuda de cuidadors i amb els germans claretians.»

Durant l'acte es va fer record del testimoniatge de Casaldàliga, en un breu repàs d'aquests 90 anys de vida que han estat marcats principalment pel seu compromís amb les comunitats indígenes i l'Església popular a l'Amazònia. Com va dir el P. Ricard,

Fotografia de Joan Guerrero del llibre «Casaldàliga».

«en repassar la seva vida hi descobrim una inquietud i empena constants».

No van faltar tampoc la lectura de fragments de poesia catalana que tant agraden al bisbe Pere, i que van convertir un acte que es va fer en petit comitè i de forma senzilla en una celebració simbòlica que va reflectir l'esperit de comunió que identifica Casaldàliga.

L'exposició que es va inaugurar per homenatjar al bisbe consta de dues

seccions, una de fotogràfica i una de bibliogràfica.

L'exposició de fotografies es mantindrà a la llibreria de forma permanent, i consta de diverses imatges impreses en gran format fetes per Joan Guerrero. Guerrero va fer una llarga estada a l'Araguaia per conèixer el bisbe, i va aprofitar per realitzar un extens reportatge fotogràfic que va publicar en el llibre *Casaldàliga* (Claret) i del qual se n'han extret les fotografies per a l'exposició.

D'altra banda, la mostra de llibres recull totes les publicacions en les quals ha escrit o ha participat Casaldàliga, i converteix la llibreria Claret en l'única on es poden trobar tots els exemplars escrits pel bisbe.

A més d'aquesta exposició, la llibreria ha inclòs en la seva decoració elements físics portats de l'Araguaia que fan més present el seu record, tot

Ricard Costa-Jussà

«En repassar la seva vida hi trobem una inquietud i una empena constants»

Glòria Casaldàliga

«El millor homenatge que li podem fer és comprometre'ns a continuar donant ressò i lluitant per les seves causes»

i que com va dir la Glòria, «el millor homenatge que li podem fer és el de comprometre'ns a continuar donant ressò i lluitant per les seves causes».

Tarraconense

Els bisbes, preocupats per la presó preventiva de polítics i dirigents socials

Carme Munté / Redacció

Els bisbes catalans, en la reunió de la Conferència Episcopal Tarraconense celebrada a Tiana, han acordat una nota en què mostren preocupació per la situació de presó preventiva d'alguns antics membres del govern i d'alguns dirigents d'organitzacions socials i demanen «una reflexió serena sobre aquest fet en vistes a propiciar el clima de diàleg que tant necessitem i en la qual no es deixin de considerar les circumstàncies personals dels afectats».

«No podem ignorar ni menystenir que en relació amb Catalunya existeix un problema polític de primer ordre que obliga—diuen els bisbes— a cercar una solució justa a la situació creada que sigui mínimament acceptable per a tots, amb un gran esforç de diàleg des de la veritat, amb generositat i recerca del bé comú de tothom.»

Els bisbes catalans reiteren la seva defensa de «la legitimitat moral de les diverses opcions sobre l'estructura política de Catalunya que es basin en

el respecte de la dignitat inalienable de les persones i dels pobles i siguin defensades de forma pacífica i democràtica». També es refereixen a les eleccions al Parlament de Catalunya del 21 de desembre, amb una gran participació dels electors. «És necessari», diuen, «que els parlamentaris escollits impulsin els mecanismes democràtics per a la formació d'un nou govern de la Generalitat que actuï amb sentit de responsabilitat envers tots els col·lectius del país, i especialment els més necessitats de superar les conseqüències de la crisi institucional, econòmica i social que vivim».

En la nota, els bisbes fan una crida a tothom «a fer un esforç per refer la confiança mútua dins d'una societat com la nostra en la qual es dona una gran pluralitat cultural, política i també religiosa. La cohesió social, la concòrdia, el sentir-nos propers els uns als altres i el respecte als drets de totes les persones que viuen a Catalunya han de ser un dels nostres objectius prioritaris en aquest moment».

**CERTIFICATS MÈDICS
CARNET DE CONDUIR
NÀUTICA I ARMES**

CENTRE MÈDIC PLAÇA MOLINA

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR
- PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES
- LABORALS I ESCOLARS
- NÀUTICA

INFORMEU-VOS-EN:

Tel. 932 188 826

Mòbil: 639 474 741

c/ Balmes, 281, entr. 2n
08006 Barcelona

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de *Catalunya Cristiana* tindran un descompte de 10 euros

www.centromedicoplazamolina.es

Des del monestir

La Vida Consagrada

Cada any, el 2 de febrer, festa de la Presentació del Senyor, l'Església celebra el dia de la Vida Consagrada per recordar les dones i els homes que seguim Jesús per mitjà dels consells evangèlics.

Els religiosos i les religioses, els monjos i les monges, i els membres dels Instituts Seculars som dones i homes amb un cor gran i amb una capacitat immensa per estimar i per servir. Dones i homes que, amb senzillesa, humilitat i bon humor viuen donant-se i donant-ho tot. Dones i homes que, amb amor, retornen i restauren la dignitat que han perdut tants i tants germans nostres. Dones i homes que acullen el drama dels qui no tenen treball, dels qui passen la nit al ras,

dels qui viuen en la por i en la inseguretat i dels qui se senten asfixiats per la frustració i desànim. Dones i homes que ajuden a fer néixer somnis nous en els cors cansats i abatuts. Dones i homes de fe i de pregària, que parlen el llenguatge de l'amor i de la tendresa, de la comprensió i de la solidaritat. Dones i homes de cor senzill, sensibles al dolor, a la desesperació i al cansament dels germans. Dones i homes plens de bondat, de senzillesa i d'abnegació, que obren camins d'esperança i que somnien un món millor, per així fer realitat la utopia del Regne. Dones i homes que acullen les víctimes d'un món egoista i frívol, víctimes del desamor, de la violència cega i de

la brutalitat dels homes. Dones i homes amb les mans obertes i els braços disposats a l'abraçada, a l'acolliment, a l'amor.

Dones i homes disponibles les 24 hores del dia, que amb la seva entrega curen l'ànima dels qui no han rebut mai una carícia o una paraula d'amor. Dones i homes que han descobert que la seva vida només té sentit des de l'amor, expressat en el servei als més pobres, als malalts, als ancians, als immigrants. Com va dir el papa Francesc a l'assemblea de la Unió de Superiors Religiosos, els consagrats hem de ser «testimonis d'una manera diferent de fer, d'actuar i de viure», des de «la profecia del Regne».

Josep-Miquel Bausset

Monjo de Montserrat

La sal de la terra

Respectar els drets de l'infant

Tot caminant cap al 30è aniversari de la Convenció de Nacions Unides (1989), els drets de l'infant segueixen sent el criteri d'atenció pública:

1. Dret a romandre amb la família, malgrat que tingui dificultats i mentre se l'acompanya amb acolliment entre parents o un altre. De forma excepcional o provisional es farà en un centre, i no s'atura el suport *in situ*.
2. Dret, abans d'allunyar-lo o retornar-lo al propi entorn, a ser escoltat i recolzat, amb els propis parents perquè puguin atendre'l amb els suports convenients, excepte l'evidència que estigui sent maltractat familiarment o institucional.
3. Dret a la continuïtat a cura de persones de referència, sense tants educadors canviants, i companys, pisos o residències (IPIS, CRAEs, CREIS o CE de justícia juvenil) cercant la coherència i l'estabilitat com a criteri de les decisions per l'aprenentatge en positiu, la preservació i/o reintegració familiar.
4. Dret, en cas d'haver d'ingressar en un centre, a ser escoltat, conèixer els motius, durada establerta i normativa existent: obligacions i drets.
5. Dret a tenir contacte pròxim amb germans i parents o persona de referència quan calgui, i a no haver de canviar d'escola.
6. Dret al respecte a la diversitat i a la participació en l'autoformació mentre sigui acollit, sol·licitant els canvis o les adaptacions raonables en activitats o teràpia i l'assistència religiosa de la seva confessió.
7. Dret a l'accés al món laboral a partir de 16 anys, a implicar-se en l'autogestió amb els parents, o amb grup educatiu, esforçar-se per compte propi tant com sigui possible.
8. Dret a la intimitat, a no ser utilitzat, tot garantint la confidencialitat de la seva imatge i testimoni.
9. Dret a conèixer i participar en totes les decisions que l'afecten, disposant dels mecanismes per oposar-s'hi o sol·licitar modificar-les, inclosa l'assistència lletrada.
10. Dret que siguin destruïdes les informacions

recollides pels que n'han exercit les atencions ja sigui per atenció a la infància o/i per justícia juvenil.

El respecte als drets de la infància i a la seva dignitat defineixen la nostra època però els anys de retallades n'han minat i desballestat l'exercici quotidià. Seguiran aplegant centenars de menors estrangers no acompanyats (MENA), indocumentats, que no haurien de pernoctar ni en dependències de l'administració judicial ni policials. La fugida i la posterior cerca no és la solució. Han estat només la gota que ha fet sobreixir uns serveis de menors atrotinats i amb menys recursos. Cal recuperar la il·lusió malgrat les greus necessitats i dificultats. Circuits que poden millorar desburocratitzant-se mitjançant la represa del factor personal i del seguiment en el propi medi, cercant l'aixopluc d'altres persones i de la comunitat més que no pas insistint en la ja col·lapsada i poc eficient atenció residencial. Els Drets de l'Infant han de ser guia i esperó per a la innovació i el redreçament.

F. Diego Espuny
Pedagog

Mirada al món

Silenci o denúncia?

M'agradaria poder escriure sobre qualsevol de les moltes situacions problemàtiques o interessants que hi ha al nostre món d'avui; però se'm fa difícil, mentre tinguem injustícies institucionalitzades de forma flagrant i dolorosa en el nostre país. Certament, el món no s'acaba en el «procés català», però no parlar-ne ara amb claredat des de l'Església, a la llum dels grans valors evangèlics i humanistes que ens haurien de caracteritzar, crec que ens pot fer còmplices d'un *statu quo* enverinat que alguns voldrien perpetuar com si res no hagués passat.

Els eclesiàstics catalans que ens hem pronunciat públicament sobre els drets fonamentals de les persones i dels pobles, seguint els principis de la Doctrina Social de l'Església, ens hem hagut de sentir dir que hem de ser pastors de tots i que hauríem de callar sobre un tema en el qual la societat catalana mateixa no es posa unànimement

d'acord. No tinc cap dubte que, com a cristià i com a prevere, el meu primer deure en aquest camp és fomentar la concòrdia i la reconciliació, treballar per recosir fractures i guarir ferides; però precisament per això, estic convençut que no s'ha de silenciar la veritat ni negar el mal fet, perquè l'entesa i la fraternitat no podran mai ser el fruit de la imposició del relat dels qui tenen més instruments institucionals de coerció sobre els qui només tenen la força moral dels seus arguments. En aquest sentit, la recent nota conjunta dels bisbes catalans sobre la necessitat de trobar una «solució justa» a un «problema polític» ha estat molt explícita.

Quan tenim persones honestes que compten amb el suport de milions de ciutadans, empresonades o amenaçades amb la presó només pel fet d'haver defensat els drets legítims de Catalunya

com a nació, no és qüestió de mantenir la neutralitat de l'Església en temes polítics opinables, sinó que es tracta de ser fidels a l'esperit cristià que ens hauria d'obligar a defensar sempre sobretot els més febles i els qui veuen trepitjats els seus drets i la seva dignitat. Diguem-ho amb encert i intel·ligentment, però no pequem d'excessiva prudència, perquè, amb el nostre silenci, podríem estar beneint la violència i l'odi que, des de fa massa temps, estan afavorint els qui es presenten com a paladins de la legalitat vigent. Davant del pacifisme i la voluntat de diàleg del moviment sobiranista català, hi trobem un Estat que continua coaccionant, castigant i reprimint. Més enllà dels propis sentiments de pertinença nacional, em sembla que els cristians hauríem de tenir clar de quin costat ens hem de posar quan es tracta de defensar persones innocents que estan injustament privades de la seva llibertat.

Cinto Busquet
www.cintobusquet.cat
cinto.busquet@focolars.org

Punt de vista

Mn. Alfons Gea

Rector de Sant Vicenç de Jonqueres

Preparació per a la mort, eclosió de la Vida

Hi ha encíclics boniques i profundes fruit del treball teològic dels nostres papes que requereixen un estudi per part de la comunitat creient per tal d'aprofitar-les. Hi ha també, però, cartes al director que amb quatre ratlles impulsen a viure l'Evangeli de l'esperança i la misericòrdia. És el cas de la carta que el papa Benet XVI ha escrit a *Il Corriere della Sera*.

Com els bons pastors, el papa Benet XVI imparteix doctrina amb la seva manera de viure i més concretament en com encara el final de la vida terrenal.

Quina lliçó i testimoni per a la Pastoral de la Salut, el final bonic harmoniós que està vivint. De fet, el final de la vida no s'improvisa, d'alguna manera ens hi preparem al llarg de la nostra història. La seva vida ha estat un desprendiment de si mateix basat en el servei a l'Església.

El seu camí no s'atura, es fa més profund, cap a l'interior, com una peregrinació cap a la meta final, la Vida.

Les paraules de Benet XVI en la seva carta parlant amb senzillesa de la seva propera mort contrasten amb l'experiència en els finals anestesiat o bé desesperats o silenciat que sovintegen a casa nostra. Se sent a dir massa sovint com si fos

una gran fita: «No ha patit, no s'ha assabentat de res», quan a més no és cert, ja que el mateix malalt és conscient de la seva precarietat. Més aviat haurien de dir: «No hem parlat del més important de la vida.» Quantes paraules es perden i es deixen de dir per la por de la mort! És curiós quan el pacte de silenci entre el malalt i els familiars els porta a fingir tant el dolor que viuen com la transcendència del moment. El malalt pot tenir necessitat de parlar de la seva vida i del seu comiat; i ho fa amb el personal o voluntaris però no amb la família. Aquesta fa el mateix. El tu a tu en el nostre món que sembla que hem perdut la vergonya, pel

que fa a la mort es converteix en un diàleg de silencis envoltat del tabú de la mort.

Un altre punt no menys important és l'alegria que traspugen les seves paraules. També contrasten amb els finals agres que són els més habituals. El Papa de cor franciscà, amb les facultats físiques minvades, sobretot la vista —diu que a voltes es troba fatigat—, diu que es troba envoltat d'amor i de bondat. Recordem que sant Francesc va escriure el *Càntic de les criatures* després d'una nit sense dormir pels dolors de la malaltia. «Lloat sigueu, Senyor meu, per la nostra germana la mort corporal, de qui cap home vivent no pot escapar...»

noies, quan anaven al catecisme preparatori de la Primera Comunió, generalment, sabien el senyal de la creu i el Parenostre. Conec un sacerdot que prepara els infants de Primera Comunió i els fa aprendre bé les oracions del cristià; l'ajuden molt bé els catequistes.

Tot això desemboca en una oració a la Verge Maria que m'havien ensenyat els meus pares i que recito cada dia: «Oh Verge i Mare de Déu, jo m'ofereixo per fill/filla vostre, i a honra i glòria de la vostra puresa us ofereixo els meus ulls, les meves orelles, la meua llengua, les meves mans; en una paraula, tot el meu cos i la meua ànima, i us demano que m'obtingueu la gràcia de no fer mai més un sol pecat. Amén. Mare, aquí teniu el vostre fill/filla. (Es repeteix tres vegades.) En vós, Mare meua dolçíssima, he posat la meua confiança i mai més no quedaré confós/confosa. Amén.»

«Estem arribant a un nivell baix de coneixement dels continguts de la nostra religió. Jo crec que s'hauria de fer una campanya per ensenyar a la gent les fórmules més elementals de resar.» Recordo que una senyora, molt entenimentada cristianament, una vegada, em va dir que els sacerdots no havíem ensenyat prou als fidels a resar.

Valguin aquestes dues anècdotes per introduir un tema sense cap nostàlgia, que era prou positiu i que no hauria hagut de passar de moda: les pregàries que els pares ensenyaven als infants. Els nois i

Saber escoltar

Joan Guiteras i Vilanova

Canonge emèrit del Capítol Catedral de Barcelona
secretaria@catedralbcn.org

Oració a Maria

Un amic sacerdot m'explicava, no fa gaire, que estava impressionat. La raó: havia hagut de presidir algunes cerimònies funeràries i algun casament. Li havia impressionat tristament que molts dels assistents no sabien l'oració del Parenostre. Lamentava aquest fet que no sabia a qui atribuir. Devia ser culpa de les famílies, de la catequesi parroquial, de l'escola catòlica o simplement d'un oblit total de la vida cristiana?

Un altre sacerdot em descrivia també una situació similar. M'ho deia amb el que podríem anomenar, com en el cas anterior, tristesa pasto-

A propòsit de...

P-J Ynaraja

Capellà del Montanyà
ynaraja@gmail.com

Apunts de ciència

Sentia un programa radiofònic. El tema era l'origen de l'Univers. Es va parlar de la teoria del Big Bang i els participants eren figures de l'astrofísica. Malgrat que el camp de joc era el físic, van derivar a terrenys de la metafísica. El moderador va proposar la frase d'Einstein: «Déu no juga als daus amb l'univers.» Els contertulians de seguida la van rebutjar. El diàleg era científic, més aviat cerebral. No van negar la frase perquè respectaven Einstein. Però el científic no havia acceptat les idees de la física quàntica... Déu va haver de fer mutis.

Des de cinquè de batxillerat he après proves de l'existència de Déu, segons Aristòtil primer, i altres després. Sé que el cervell no és suficient per satisfer l'intel·lecte. Recordava Pascal: «El cor té raons que la raó no entén.»

Vaig conèixer i vaig gaudir de l'amistat d'un professor de física teòrica. Quan parlava com a científic comentava idees pròpies del seu àmbit. Sentia l'honor d'haver rebut la darrera carta que Einstein va escriure i que li havia dirigit a ell poc abans de morir. No renunciava a les veritats científiques, en certs moments, era un home àvid de moltes altres fonts del saber. En el nostre tracte no va menysprear mai les meves creences religioses, i les va acceptar a la seva manera.

Hi ha moltes altres formes d'elevat-se al que és Transcendent. Potser la ciència no pot fer cap altra cosa que empinar-se, sense aconseguir fer cim. O vol ignorar la intuïció perquè la considera pròpia d'altres terrenys. La ciència progressa, però, de vegades, també s'equivoca. El CERN és una font de coneixements i comprovacions i de nous interrogants.

Que ningú no es rigui de mi i d'això que diré ara. Des dels anys quaranta, sento a parlar de la radioestèsia. Aleshores, però, no en vaig fer gaire cas. Els anys van passar i he anat canviant d'opinió. Un dia se'm va ocórrer fer un pèndol amb una cadeneteta lligada a una atzabeja. Vaig observar, amb sorpresa, que es movia en direcció contrària a la de les agulles del rellotge. He repetit l'experiència i sempre passa el mateix. Quan inicio alguna experiència, jo soc el que no hi creu, però es torna a repetir el fenomen i continua sent inexplicable. Ara sé que, on hi ha contingut espiritual, el meu pèndol gira de la mateixa manera. No tinc temps, ni edat, per prosseguir en aquesta «carrera». Sé que no és desconeguda, la gent considera aquesta facultat útil per trobar aigua i no seré jo qui la negui.

Canvio de tema. Si tractant amb una parella d'enamorats sorgeix la fe i la impossibilitat d'acceptar-la, perquè no hi ha proves, dic al noi, referint-me a la noia o a l'inrevés: «Digue'm com és la seva empremta dactilar, el seu número del DNI, ensenya'm una fe de vida, o les característiques del seu ADN.» No sap res d'això i jo dic: «No existeix perquè no me n'has donat cap prova.» «Jo l'estimo i ella m'estima», em contesta. La prova no és científica, però convenç.

Les temptacions

Tot i que enguany hem proclamat l'evangelí de Marc, molt sintètic, les temptacions

«Temptació de Crist en el desert», de Juan de Flandes.

El Fill de Déu se'ns dona com a Paraula i Pa eficaç per a les estades llargues o curtes en els deserts personals

«Lavors el diable se l'enduu a la ciutat santa i el Fill de Déu, tira't daltabaix. Diu l'Escriptura: «No poses les mans de les mans perquè els teus peus no es cansin», i contestà: «També diu l'Escriptura: 'No temptes el teu Senyor'»» (Mt 4,6-7).

Andreu Muñoz Melgar
Director del Museu Bíblic Tarraconense

El viatger que arribava a Jerusalem i veia el temple de Salomó quedava impressionat per la seva majestuositat i bellesa. Herodes n'havia duplicat la magnitud i arribava a 15 hectàrees de superfície. Les mides eren descomunals. El terrat del pòrtic de Salomó que donava al torrent Cedró distava de terra uns cent metres i, segons l'historiador Flavi Josep (s. I dC), causava mareig a l'observador. Aquest punt devia ser una atracció per a qui visitava el temple i és possible que aquest indret fos el que esmenten els evangelistes per situar l'escena de la segona temptació a Jesús (Mt 4,5; Lc 4,9).

El temple era el lloc sagrat per excel·lència del poble jueu: casa d'oració, llar de Déu i refugi segur del creient. Pot existir un escenari més seductor per al maligne? Instrumentalitzant les Sagrades Escriptures, amb perversa intenció, el diable referencia el salm: «Perquè donarà ordre als seus àngels de guardar-te en tots els camins. Et duran a les palmes de les

mans perquè el peguin amb les ales». La resposta del maligne és: «Les Sagrades Escriptures diuen que el teu esperit diamentra el teu cor, amb tota la força» (Dt 6,5). El diable diu, que el reverent poseu a prova el teu cor com va fer a Moisès el campament de l'Horeb on Moisès feu brollar aigua de la pedra perquè beguessin els israelites. Aquests haguessin de maliciar també per a Jesús: «Si ets Fill de Déu, així que Jesús li digués: «Senyor, el teu

El maligne tempta Jesús a canvi de triar un camí més fàcil, a canvi de bescanviar el camí de la creu per un camí aparent teofànic, per un camí de poder que li ofereixi una solució definitiva, que li permeti el Senyor sap què. El Senyor és l'amor al món, la persona des del poble, la persona de l'autonomia. Només

«El temptador se li acostà i li digué: «Si ets Fill de Déu, digues que aquestes pedres es tornin pans.» Però ell li va respondre: «L'Escriptura diu: 'L'home no viu només de pa; viu de tota paraula que surt de la boca de Déu'»» (Mt 4,3-4).

Concepció Huerta
Llicenciada en Sagrada Escriptura i secretària de l'Associació Bíblica de Catalunya

«L'home no viu només de pa; viu de tota paraula que surt de la boca de Déu» (Mt 4,4). Aquesta és la resposta de Jesús a la primera incitació del «temptador» en el desert, on havia estat conduït per l'Esperit. Pocs versets abans, l'evangelista Mateu narra el baptisme de Jesús que veié l'Esperit de Déu que baixava com un colom i venia damunt d'ell. Aleshores, una veu des del cel digué: «Aquest és el meu fill, el meu estimat, en qui m'he complagut.»

Les temptacions són ocasions en les què el diable posa a prova Jesús en la seva condició de Fill de Déu, revelada en el baptisme. La primera: «Si ets Fill de Déu, digues que aquestes pedres es tornin pans.» El temptador no posa en qüestió la filiació de Jesús, sinó que pretén provocar-lo a fi que utilitzi en profit propi la capacitat taumatúrgica que ha rebut del seu pare.

La pretensió astuta del provocador obté de Jesús una resposta contundent, ferma, sense vacil·lacions manifestant, d'una banda, la confiança plena en el Pare i la indefugible disposició a realitzar la seva voluntat. De l'altra, posant en evidència la feblesa del temptador i la ignorància sobre el pes de la paraula de Déu en tot home que hi confia.

Jesús fa veure les paraules del llibre del Deuteronomi 8,3. Allà, es fa menció als quaranta anys d'estada d'Israel en el desert passant fam; aquí Jesús porta

quaranta dies i quaranta nits dejunant i al final té fam. Allà, Israel va ser posat a prova per comprovar les inclinacions del seu cor i veure si observaria o no els manaments del Senyor; aquí, Jesús també és posat a prova, però el resultat no afegeix res a la seva provada fidelitat a la voluntat del Pare, sinó que és ocasió per ratificar-la i explicitar-la. Allà, es parla de mannà, l'aliment providencial, desconegut; aquí, es parla de pa que, en vèncer Jesús la temptació, no es materialitza; al final del relat (Mt 4,11) es diu que uns àngels l'assistiren.

Les temptacions de Jesús han estat i són objecte d'interpretacions diverses, legítimes totes, fins i tot aquelles que hi volen establir un cert paral·lelisme amb temptacions per les quals els seus seguidors som diana fàcil. De fet, tant les de Jesús com les nostres coincideixen en ser pretextos per apartar-nos del camí de fidelitat a la voluntat del Pare.

La nostra condició, tanmateix, és radicalment diversa a la de Crist, que durant la seva vida mortal de manera semblant a nosaltres, va ser provat en tot, encara que sense pecar (cf. He 4,15b). Nosaltres estem condicionats pel pecat. Tanmateix, el Fill de Déu se'ns dona com a Paraula i Pa eficaç per a les estades llargues o curtes en els deserts personals. Ell és la Paraula, és Déu mateix, és la Llum que resplendeix en la foscor, la que ens concedeix, també a nosaltres, ser fills de Déu (Jn 1). Paraula que és Camí, Veritat i Vida. Paraula feta carn que se'ns dona com a autèntic Pa del cel, Pa de vida, veritable menjar. Tot aquell qui en menja, viurà per sempre (Jn 6).

Jesús no es llença al buit des del «pinacle» del temple sinó que, lliurement, es «llença» a les mans del Pare des de la creu

«La temptació de Crist», detall del retaule «La Maestà» de Duccio Buoninsegna.

de Jesús al desert

acions del Senyor segons sant Mateu sempre són una bona meditació quaresmal.

a, el posa dalt de tot del temple i li diu: "Si ets donarà ordre als seus àngels, i et duran a les no ensopeguin amb les pedres." Jesús li tis el Senyor, el teu Déu'"» (Mt 4,5-7).

s teus peus no enso- pedres» (Sl 90,11-12). Senyor també beu de riptures, però amb un lment distint. El llibre i actua en Jesús com ó. En aquest text Déu e a estimar-lo «amb tot 'ànima i amb totes les Cal que Israel no l'obli- ncii i li sigui fidel: «No Senyor, el vostre Déu, assà» (Dt 6,16). Massà t israelita als peus de ès, per ordre de Déu, de la roca per tal que raelites després que n posat a prova Déu. El osa a prova el Senyor: u, tira't daltabaix i és contesta: «No temptis Déu.»

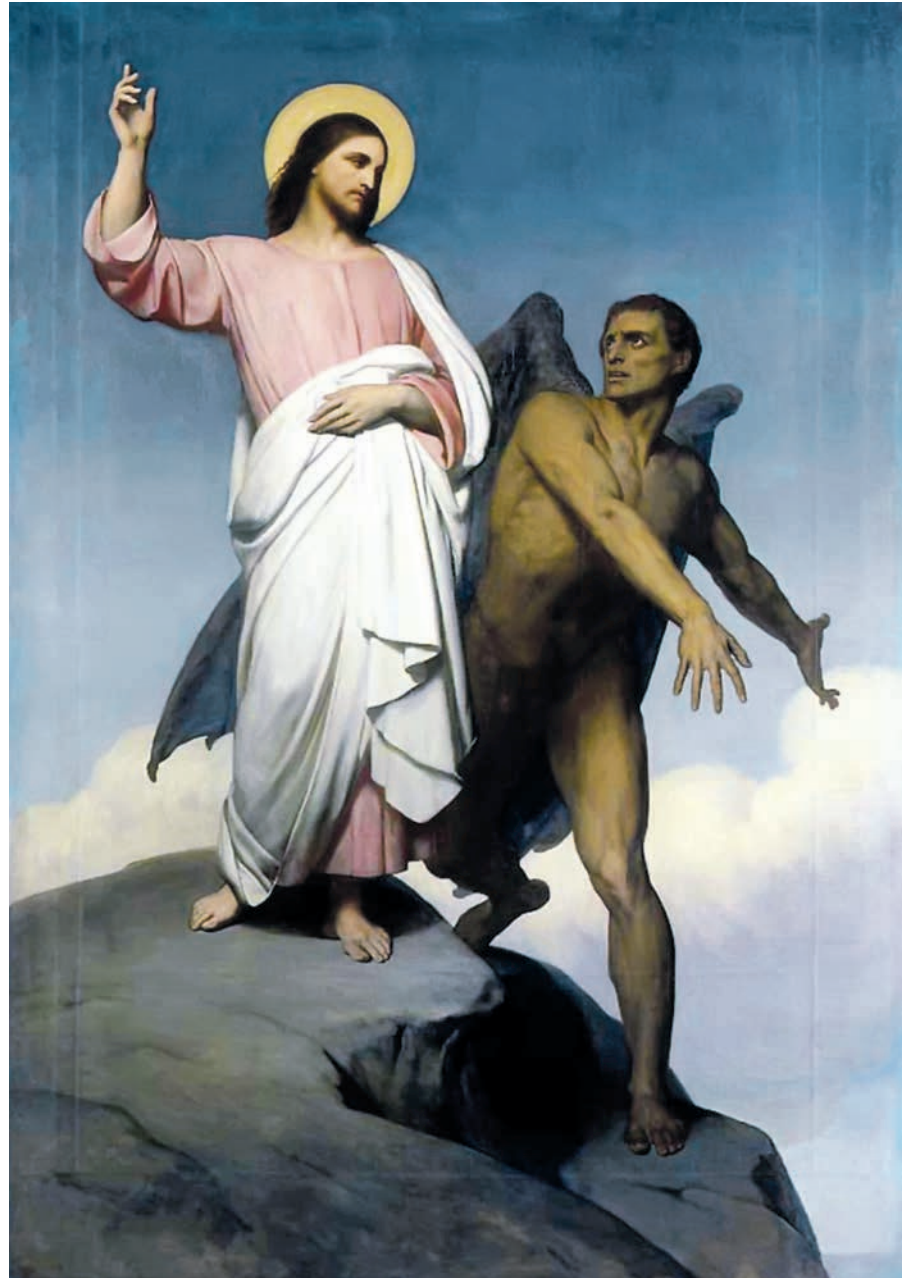
ntpta Jesús amb la pro- a enganyosa drecera: mí de la creu per una a revestida de domini i mplifiqui» la missió. En a faci fracassar. Però e això no és possible. osolut que ha creat la rincipi d'individuació i és des de la llibertat és

possible una veritable relació d'amor amb el creador. Cal que la humanitat conegui en essència el seu Déu i el camí per arribar a Ell. Homes i dones tocades per la gràcia de Déu han estat, al llarg de la història, referents i llum. Però amb Jesús ha arribat el referent més preclar, la llum més radiant: «Jo, que soc la llum, he vingut al món perquè ningú dels qui creuen en mi no es quedi en la foscor» (Jn 12,46). Crist s'ha encarnat per mostrar-nos el camí definitiu cap a Déu, per conduir-nos a través d'ell, per explicar-nos el seu sentit i la correcta manera de travessar-lo. No hi ha dreceres. Ell mateix s'ha encarregat de fressar-lo per fer-lo més transitable. Finalment, s'ha dirigit al Calvari i en la creu hem vist que les seves paraules no eren vàcues. Coherent fins al límit, el seu exemple d'entrega total, d'amor absolut ens ha convençut i ens ha seduït. Pot existir un altre camí? Jesús no cedeix a la temptació, no es llença al buit des del «pinacle» del temple sinó que, lliurement, es «llença» a les mans del Pare des de la creu per a la redempció de tota la humanitat. És així que entenem que la victòria que Crist assoleix en aquest dur combat contra la temptació és una anticipació a la victòria sobre la seva pròpia Passió.

«La temptació de Crist» d'Ary Scheffer.

És ara,
després del
Divendres de
Passió i del
Diumenge de
Pasqua que
sabem que
Jesús ha
rebut de Déu,
el Pare, «plena
autoritat al cel
i a la terra»

«Després el diable se l'enduu dalt d'una muntanya molt alta, li mostra tots els reialmes del món i la seva glòria i li diu: "Et donaré tot això si et prosternes i m'adores." Li diu Jesús: "Ves-te'n, Satanàs! Diu l'Escriptura: 'Adora el Senyor, el teu Déu, dona culte a ell tot sol'"» (Mt 4,8-10).

Joan Ferrer

President de l'Associació Bíblica de Catalunya
Professor de la Universitat de Girona i de la Facultat de Teologia de Catalunya

En aquest passatge, l'evangelista segons Mateu ens presenta Jesús, el Fill de Déu, que repeteix l'experiència del poble d'Israel en el desert. Acaba de passar per l'aigua d'un nou èxode en el seu baptisme, entra en el desert, on sofrirà un temps de temptacions, també com Israel (40 dies que equivalen als 40 anys). Jesús, com Israel, és temptat per la fam i les propostes del temptador porten a la idolatria.

El diable/Satanàs és l'enemic de la persona humana. Pretén desviar Jesús de la seva missió salvadora. La tercera temptació que li proposa és la definitiva: la muntanya molt alta es troba en contraposició a la muntanya de Mateu 28,16-17: «Els onze deixebles se n'anaren a Galilea, a la muntanya que Jesús els havia indicat. En veure'l, el van adorar.» Aquí, al final de l'evangelista, entenem qui és digne de ser adorat: Déu, com diu l'Escriptura («Adora el Senyor, el teu Déu, dona

culte a ell tot sol» Dt 6,13) i Jesús, el Fill de Déu, que ha mort clavat en una creu pels poders («els reialmes del món») i que ha ressuscitat per la força de Déu. És ara, després del Divendres de Passió i del Diumenge de Pasqua que sabem que Jesús ha rebut de Déu, el Pare, «plena autoritat al cel i a la terra» (Mt 28,18).

L'Escriptura ens diu la veritat: l'adoració sols es pot donar a Déu. I el sentit de tot només ens és donat quan l'evangelista ha arribat a terme, després de passar pel Gòlgota i pel jardí de Pasqua. Recordem que l'evangelista segons Joan 20,15 ens diu que Maria, trasbalsada, no reconeix Jesús ressuscitat i que s'hi va adreçar «pensant-se que era l'hortolà»; crec que és millor traduir el mot grec que hi ha darrere «hortolà» per «jardiner» perquè es vegi més clara l'al·lusió al Jardí o Paradís original, on la nova humanitat es torna a trobar amb el «Senyor-Déu, que es passejava pel jardí» (Gn 3,8).

El diable és considerat com «el déu d'aquest món» (2 Co 4,4), però Déu ha decidit de donar sols a Jesús «plena autoritat al cel i a la terra» (Mt 28,18), però això sols ho sabrem al final del camí de l'evangelista, que és el camí de fidelitat de Jesús a Déu, el Pare, que passa per la creu i no per la glòria dels regnes d'aquest món.

Signes d'avui

Lluís Serra Llansana
llserrall@gmail.com

Els bisbes ho deixen ben clar

El divendres 16 de febrer, els bisbes de les diòcesis catalanes van publicar una nota sobre els esdeveniments polítics i socials produïts durant els darrers mesos a Catalunya. Els bisbes firmen per unanimitat un text que mira a la realitat de cara. Cal recordar que exactament la meitat dels bisbes titulars han nascut fora de Catalunya i que l'altra meitat han nascut dins. Han sabut assolir un punt de trobada que està per sobre del seu origen territorial. Són coneixedors que només pel fet d'escriure la nota pot rebre crítiques d'uns sectors o d'uns altres. Voler-les evitar submergint-se en el silenci seria traïr la seva missió. En destaco cinc aspectes.

Primer, reconeixen l'existència d'un problema polític de primer ordre que obliga a buscar una solució justa acceptable per a tothom. Molta gent no ho ha volgut veure. Problema durant anys ignorat. Pecat d'omissió. Reducció pels mitjans a un suflé. Clavegueres. Brigada Aranzadi. Politització de la justícia. Fins a l'1 d'octubre. Després: violència, 155, presó, percepció de venjança, denúncies, eleccions, Sixena, lluita electoral... Com buscar una solució justa acceptable per a tothom, tal com demanen els bisbes?

Segon, demanen la formació d'un nou govern de la Generalitat. Formació difícil, perquè les eleccions van comportar uns resultats inesperats. S'ha volgut corregir amb altres mesures el veredict de les urnes. Presó i exili. Gairebé mil persones investigades. Escapçar partits i organitzacions socials. Entre els independentistes, també sorpresa. Lluita de poder. Legitimitat o autonomisme. Ara immersió lingüística. Escenari complicat. Cal formar govern, segons les regles, o te'l formen. Tercer, esmenten la qüestió concreta de la presó preventiva. Demanen una reflexió serena sobre aquest fet. El món del dret clama al cel per l'ús actual de la justícia. I encara no sabem què passarà en els propers mesos. El papa Francesc va parlar ben clarament sobre la presó preventiva en un discurs del 2014. La concòrdia s'allunya com més s'intensifica la pressió judicial. El Tribunal d'Estrasburg té els seus terminis, però s'albira una desautorització d'aquestes pràctiques portades a terme.

Quart, defensen la legitimitat moral de les diferents opcions sobre l'estructura política de Catalunya. Anoten condicions: que aquestes opcions respectin la dignitat inalienable de les persones i dels pobles i siguin defensades de manera pacífica i democràtica. No tanquen portes. Afronten aquest punt, gens fàcil. L'opció guanyadora com a majoria parlamentària a les passades eleccions actua de manera pacífica i les seves propostes es poden sotmetre a una votació democràtica.

Cinquè, demanen que els catòlics siguin instruments de pau i reconciliació. Subratllen que convé «pregar al bon Déu per la pau i la justícia a Catalunya». Hi ha diferents opcions polítiques entre els catòlics. Com podem ser instruments de pau i reconciliació? Si no ens elevem a un pla superior a la polarització i a la batussa política, aquesta petició no podrà ser atesa.

Els bisbes han sabut assolir un punt de trobada que està per sobre del seu origen territorial

Finestra a la vida

Victòria Molins, s.t.j.
viquimolins70@gmail.com

Qualitats amagades dins les aparences

Una de les moltes coses que he après de totes les persones que viuen en l'exclusió social més forta, durant tots els anys que he conviscut amb elles, és la fidelitat i la capacitat d'estimar fins a la mort sense haver-ho promès davant l'altar.

La història que vaig viure i que vaig explicar la setmana passada

té un final que em confirma aquesta teoria. Dos dies després d'atendre la desesperació de la dona i l'angoixa del seu company, ell em va venir a donar les gràcies i a explicar-me que la seva dona estava molt avergonyida i que també em volia agrair l'ajuda. Jo estava con-

Anar al fons de les persones ajuda a ser comprensiu i compassiu

vençuda de la desproporció entre ajudar en un moment determinat —el meu cas— i viure dia rere dia amb la mateixa dificultat repetida fins a la sacietat, sense esma per sortir del pas, amb les mancances que la vida marginada comporta. Ells sí que tenen mèrit per la seva resiliència!

Pensant tot això, li vaig fer una pregunta: «D'on treus la força necessària per suportar tantes angoixes, les mancances, la malaltia i aquests atacs freqüents de la teva dona?» La seva resposta, ràpida i sense dubtes, em va impressionar: «De l'amor. Jo me l'estimo, i sense haver dit mai en una església ni davant d'un jutge allò de "fins que la mort ens separi", vull que sigui així. Perquè ens estimem i estaré al seu costat fins que la mort ens separi...»

Això mateix ho he vist repetit per fidelitat i agraïment entre dos companys que comparteixen penes i ajudes des de fa anys. Ajuntant totes dues pagues minses que reben de la «no contributiva» han pogut llogar habitacions, pisos, o anar plegats en una nau abandonada per passar-hi les nits... Tots dos estan malalts, però un més greu que l'altre. La seva convivència no és gens fàcil. Segur que, de tant en tant —o freqüentment— deuen tenir les seves discussions, però sempre són fidels i lleials l'un amb l'altre i sempre es defensen. Quan li vaig preguntar a un d'ells per la seva paciència davant la manera de fer de l'altre, em va respondre: «Mira, no l'abandonaré mai. Quan jo estava ficat a la droga, ell em va ajudar a sortir-ne, i això, jo no oblidaré mai.»

El que passa sovint és que les seves formes, la manera de relacionar-se en el dia a dia, el seu aspecte exterior no acompanya la seva generositat interior i les opcions de vida que la gent ignora. No és estrany, per tant, que de vegades tinguem problemes amb els veïns quan s'acosten a nosaltres amb les seves formes externes que aparentment són una causa de rebuig. Anar als fons de les persones ajuda a ser comprensiu i compassiu.

Director: Mn. Jaume Aymar i Ragolta

Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Rosa M. Jané, Carme Munté, Joan Andreu Parra, Rosa Peraire

Lingüista: Montserrat Pibernat

Arxiu i fotografia: Eulàlia Grande

Corresponsals: Víctor Gay, GIRONA; Miquel Àngel Martín, LLEIDA; Cristina Sánchez, MALLORCA; Júlia Ayala, SOLSONA; Joan Boronat, TARRAGONA; Víctor M. Cardona, TORTOSA; Patrícia Navas, URGELL; Xavier Bisbal, VIC; Javier Molina, EL CAIRE; Ana Alba, JERUSALEM

Col·laboradors d'aquesta setmana: Júlia Ayala, Josep M. Bausset, Pilarín Bayés, Xavier Casanovas, Fidel Catalán, Cinto Busquet, Fernando Chica, Agustí Codinach, F. Diego Espuny, Joan Ferrer, Alfons Gea, Macià Grau, Joan Guiteras, Concepció Huerta, Josep M. Massana, Joan A. Mateo, Ignasi Miranda, Valentí Miserachs, Victòria Molins, Glòria Monés, Josep M. Monferrer, Andreu Muñoz, Francesc Nicolau, Joan Pallarès-Personat, Quique, Ignasi Ricart, Josep Rius-Camps, Peio Sánchez, Lluís Serra, Valentí Serra, Teresa Solà, Mercè Solé, Sebastià Taltavull, P-J Ynaraja

Redacció, administració, publicitat i promoció:

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA
Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat (Redacció)

a/e: administracio@catalunyacristiana.cat
(Administració i subscripcions)

a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat (Publicitat)

Pàgina web: www.catalunyacristiana.cat
www.facebook.com/catalunyacristiana

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura

Administració: Isabel Giralt (comptabilitat), Janet Duatis (subscripcions)

Autoedició i compaginació: Carlos Aguado

Impressió: Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri. Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

Difusió controlada per

Membre de l'APPEC
Associació de Publicacions Periòdiques en català

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 135 €

Gibraltar i Portugal: 135,01 €

Resta d'Europa: 213,25 €

Amèrica i Àfrica: 250,01 €

Àsia i Oceania: 325,05 €

El setmanari rep l'ajut del Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya

Carta dominical

Pregar és imprescindible per als cristians

Un dels pilars que sostenen la vida dels cristians és la pregària. En aquest temps de gràcia que és la Quaresma, l'Església ens convida a intensificar la pregària. Què és la pregària? Santa Teresa de l'Infant Jesús ens diu que «la pregària és un impuls del cor, una senzilla mirada cap al cel, un crit de reconeixement i d'amor tant des de dins de la prova com des de dins de l'alegria» (*Manuscrit autobiogràfic*, cap. 25).

Mirada i crit d'amor. Només qui estima està en disposició d'entendre aquestes paraules de santa Teresa. Qui ha descobert que Déu és amor i l'estima personalment, qui ha descobert que Déu s'interessa per tots els éssers que poblen la terra, tractarà de respondre a aquesta manifestació d'amor. I aquesta resposta d'amor es pot fer de diverses maneres: en forma de lloança, de petició, de pregunta, de queixa... i Déu escolta sempre el «clam del seu poble» (cf. Ex 3, 7).

Quines actituds hem de cuidar per pregar bé? En el diàleg personal amb Déu cal tenir cura de manera especial del silenci, tant de l'exterior com de l'interior. Vivim en una societat molt sorollosa, nosaltres mateixos som molt sorollosos. Necessitem fer silenci. Silenci mentre som al temple, anem de passeig o mentre som en el nostre espai de pregària. Però necessitem fer sobretot silenci interior, fer callar les veus internes que ens fan estar excessivament pendents de nosaltres mateixos, de manera que puguem escoltar amb atenció i respecte la Paraula de Déu que és viva i eficaç i que escalfa el cor, com als deixebles d'Emmaús. Un altre aspecte que hem de tenir en compte és la sinceritat. La incoherència, la duplicitat de cor, la impuresa, el mal tracte als germans, l'abús i el rebuig als altres... impedeixen la trobada amb el Déu de l'Amor, del perdó, de la fidelitat i de la santedat.

En canvi, aquell criminal de l'evangelí segons Lluc confessa amb sinceritat: «I nosaltres la sofrim [la pena] justament, perquè rebem el que mereixen els nostres actes. Aquest, en canvi, no ha fet res de mal.» I deia: «Jesús, recorda't de mi quan arribis al teu Regne.» (Lc 23, 41-42). En aquest diàleg en clima de veritat i de sinceritat va poder escoltar la paraula alliberadora i salvadora de Jesús: «En veritat t'ho dic: avui seràs amb mi al paradís» (Lc 23,43). Un exemple ben bonic d'una pregària escoltada, la resposta de la qual va anar, certament, més enllà del que el criminal podia sospitar. Déu no es deixa guanyar mai en amor i en generositat. Durant aquesta Quaresma intensifiquem el temps d'escolta personal i de diàleg amorós amb Déu, el nostre Pare, i deixem que sigui l'Esperit Sant qui guiï i acompanyi la nostra pregària, ja que «el mateix Esperit intercedeix per nosaltres amb gemecs que no es poden expressar» (Rm 8, 26).

Joan Josep Omella
Omella
Cardenal arquebisbe
de Barcelona

Als quatre vents

La classe de Religió a l'escola

Quan Jesús va pujar al cel va dir als seus apòstols: «Aneu, doncs, a tots els pobles i feu-los deixebles meus, batejant-los en el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant i ensenyant-los a guardar tot allò que us he manat. Jo soc amb vosaltres dia rere dia fins a la fi del món» (Mateu 28, 19-20). Els bisbes som els successors dels apòstols, i per tant tenim com a primera missió evangelitzar, és a dir, predicar la bona nova de Jesús.

En arribar com a arquebisbe de Tarragona fa ara ja més de tretze anys, em vaig proposar escriure totes les setmanes una glossa, un escrit per difondre l'evangelí, i em sembla que no he fallat cap setmana i amb aquest sumen set-cents escrits. Es publiquen en el *Full Dominical*, en alguns diaris, s'emeten per ràdios i televisions, es poden trobar al web de l'arquebisbat... Transmetre els ensenyaments de Jesús no és només missió del bisbe: tots els cristians la tenen, aquesta obligació, i de

manera especial els sacerdots i diaques, col·laboradors indispensables dels bisbes. Però l'educació cristiana es realitza en primer lloc en la família i també a la parròquia i a l'escola. Aquesta setmana vull dedicar aquesta glossa a parlar de la classe de Religió a l'escola, ja que estem en època de preinscripció i és el moment en què els pares —o els alumnes quan són grans— la poden escollir, perquè aquesta assignatura és optativa. Ningú no pot dir que s'imposa als alumnes la classe de Religió a l'escola. L'ensenyament de la religió no és contrària a l'escola ni a les finalitats i objectius que ella persegueix, perquè quan falta aquest ensenyament la formació dels alumnes queda empobrida i incompleta, i si s'elimina de l'escola, es produeix un greu dany a aquells alumnes que volen conèixer de manera crítica i sistemàtica la seva religió, un coneixement que només l'ensenyament escolar

pot donar. A més, l'ensenyament de la religió té un gran poder humanitzador, perquè educa els valors profunds i és un factor important d'identitat personal. També dona respostes a les principals preguntes que es fa l'alumne en les seves diferents edats. No podem oblidar que l'ensenyament religiós escolar es presenta com un saber científic, igual que els altres sabers que s'ensenyen a l'escola; els seus continguts es tradueixen en expressions de valor universal. Finalment, podem dir que aquest ensenyament té una dimensió pedagògica, com les altres assignatures, és a dir, educa les persones. A més, donada l'escassa cultura religiosa que s'observa en bastants ambients, permet entendre bona part de la cultura, de l'art i de les tradicions en què vivim. Hi ha moltes raons perquè els pares —o els alumnes si es dona el cas— s'apunten a la classe de Religió a la seva escola.

Jaume Pujol Balcells
Arquebisbe de Tarragona
i Primat

Inici

Edició digital 2015

Hemeroteca

Promocions

Aquesta Setmana

Església Catalunya

Església Espanya

Església Món

Vaticà

La Bona Notícia
també
a internet

www.catalunyacristiana.cat

ENTRA A LA PÀGINA WEB
I CONSULTA LA NOSTRA
HEMEROTECA.
HI TROBARÀS 35 ANYS
DE PREMSA RELIGIOSA.

Catalunya Cristiana col·labora amb

Lectures

Diumenge II de Quaresma

Lectura primera

Gn 22,1-2.9a.10-13.15-18

Sacrifici d'Abraham, el nostre pare en la fe

Lectura del llibre del Gènesi:

En aquells dies, Déu, per posar a prova Abraham, el cridà: «Abraham.» Ell respongué: «Aquí em teniu.» Déu li digué: «Pren, si et plau, Isahac, el teu fill únic, que tant estimes, ves-te'n al país de Morià, i allà, dalt de la muntanya que jo t'indicaré, sacrifica'l en holocaust.» Arribats a l'indret que Déu havia indicat a Abraham, hi aixecà l'altar i apilà la llenya. Llavors agafà el ganivet per degollar el seu fill. Però l'àngel del Senyor el cridà des del cel: «Abraham, Abraham.» Ell li respongué: «Aquí em teniu.» L'àngel li digué: «Deixa estar el noi, no li facis res. Ja veig que reverencies Déu, tu que no m'has refusat el teu fill únic.» Llavors Abraham alçà els ulls i veié un moltó agafat per les banyes en una bardissa. Hi anà, el prengué i el sacrificà en holocaust en lloc del seu fill. L'àngel del Senyor tornà a cridar Abraham des del cel i li digué: «Escolta l'oracle del Senyor: "Ja que has fet això de no refusar-me el teu fill únic, juro per mi mateix que t'ompliré de benediccions i faré que la teva descendència sigui tan nombrosa com les estrelles del cel i com els grans de sorra de les platges de la mar; els teus descendents heretaran les ciutats dels seus enemics, i tots els nadius del país, per beneir-se, es valdran de la teva descendència, perquè has obeït el que jo t'havia manat".»

Salm responsorial

115

Crec amb tot el cor, tot i que deia:

«Que en soc, de dissortat»,
al Senyor li doldria
la mort dels qui l'estimen.

R. Continuaré caminant entre els qui viuen
a la presència del Senyor.

Ah, Senyor, soc el vostre servent,
ho soc des del dia que vaig néixer.
Vós em trencàreu les cadenes.
Us oferiré una víctima d'acció de gràcies,
invocant el vostre nom. **R.**

Compliré les meves prometes,
ho faré davant del poble,
als atris de la casa del Senyor,
al teu bell mig, Jerusalem. **R.**

Lectura segona

Rm 8,31b-34

Déu no va plànyer el seu propi Fill

Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Roma:

Germans, si tenim Déu a favor nostre, qui tindrem en contra? Ell, que va entregar el seu propi Fill per tots nosaltres i no el va plànyer, com no estarà disposat a donar-nos-ho tot, juntament amb el seu Fill? Qui es presentarà per acusar els elegits de Déu? És Déu qui els declara innocents. Qui gosarà condemnar-los? Jesucrist, el qui va morir, més encara, el qui va ressuscitar, és el qui està a la dreta de Déu intercedint per nosaltres.

Vers abans de l'evangelí

*Del núvol lluminós es va sentir la veu del Pare:
Aquest és el meu Fill, el meu estimat; escolteu-lo*

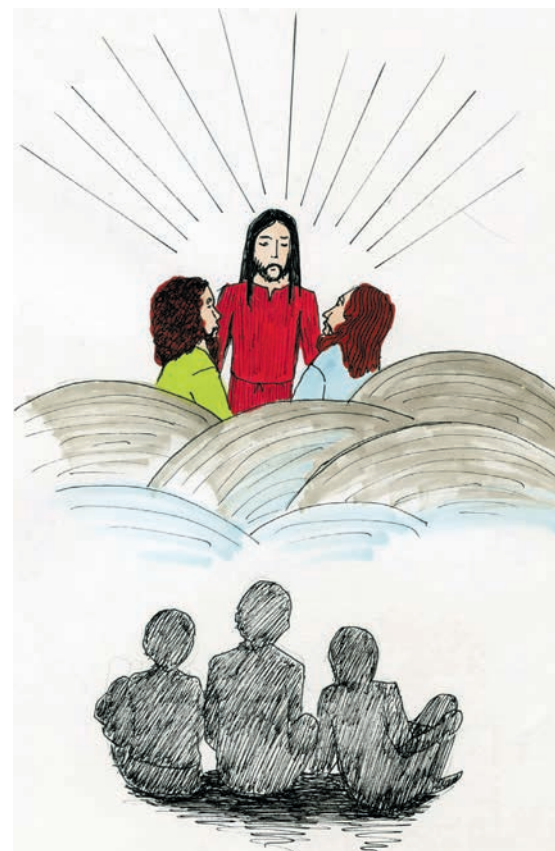
Evangelí

Mc 9,2-10

Aquest és el meu Fill, l'estimat

Lectura de l'evangelí segons sant Marc:

En aquell temps, Jesús prengué Pere, Jaume i Joan,

Glòria Monés

els dugué tots sols dalt d'una muntanya alta i es transfigurà davant d'ells: els seus vestits es tornaren fulgurants, i eren tan blancs que cap tintorer del món no hauria pogut blanquejar-los així. Se'ls aparegué Elies amb Moisès, i conversaven amb Jesús. Llavors Pere diu a Jesús: «Rabí, que n'estem de bé aquí dalt! Hi farem tres cabanes, una per a vós, una per a Moisès i una altra per a Elies.» No sabia pas què dir, d'esglaiats que estaven. Llavors es formà un núvol que els cobria, i del núvol estant va sortir una veu: «Aquest és el meu Fill, el meu estimat; escolteu-lo.» Immediatament, mirant al seu voltant, ja no veieren ningú més, sinó Jesús tot sol amb ells. Mentre baixaven de la muntanya, Jesús els manà que no referissin a ningú allò que havien vist, fins després que el Fill de l'home hagués ressuscitat d'entre els morts. Ells retingueren aquestes paraules i discutien entre ells què volia dir això de «ressuscitar d'entre els morts».

Consultori bíblic

Ignasi Ricart

Claretà i
biblista

D'on surt la devoció a sant Joaquim i santa Anna, pares de Maria, si no apareixen als evangelis?

Sant Joaquim i santa Anna, pares de la Mare de Déu, apareixen en els evangelis apòcrifs. El protoevangelí de Jaume narra així el naixement de Maria: «L'endemà ell va oferir els seus dons, bo i dient-se: "Si el Senyor Déu m'ha estat propici, que em faci veure la làmina d'or del sacerdot." Mentre Joaquim ofería els seus dons, observava la làmina d'or del sacerdot fins que aquest pujà a l'altar del Senyor; i ell no veié en si mateix cap pecat. Llavors va dir: "Ara estic segur que el Senyor m'ha estat propici i ha perdonat tots els meus pecats." (...) A Anna se li compliren els mesos. I el mes novè, donà a llum, i va preguntar a la llevadora: "Què he infantat?" "Una nena", li fa la llevadora. I Anna exclamà: "Avui la meua ànima ha estat enaltida." I va ajeure la nena. Complerts els dies, Anna es rentà de la seva impuresa ritual i donà el pit a la nena. I li va posar per nom Maria.»

El culte a sant Joaquim i santa Anna és molt antic. L'any 550 l'emperador Justinià va dedicar a Constantinoble una església a Santa Anna i sembla que abans ja n'hi havia una a Jerusalem. Pel que fa a Occident, al segle XII en l'art ja sorgeixen els «cicles de Santa Anna», en què se la veu amb la Mare de Déu encara nena. Els evangelis de la infància es van escriure posteriorment a les altres perícopes de la vida pública de Jesús; al segle II van anar sorgint altres evangelis que intentaven furgar més en els detalls que els evangelis canònics no deien, com ara saber qui eren els pares de Maria... Una primitiva tradició venerable ens ha transmès que els pares de Maria es deien Anna i Joaquim.

Per a consultes: redaccio@catalunyacristiana.cat

Comentari de la Paraula

Josep Rius-Camps

Teòleg i biblista /
riuscamps@yahoo.es«Escolteu-lo, a Ell!»,
no a Moisès ni a Elies

Després de la confessió de Pere a Cesarea de Filip: «Tu ets el Messies!», Jesús l'exorcitzà pel to diabòlic que li havia imprès. «Sis dies després», en dia de sàbat, força «en Pere i en Jaume i en Joan», per separat (porten article en grec), a pujar a la mateixa muntanya altíssima on el diable li havia mostrat tots els regnes del món i li havia promès que els hi donaria si acatava la Constitució d'Israel. Els tres líders s'havien encarat amb ell, perquè no compartia el tarannà violent d'Elies ni respectava la Llei de Moisès. La transfiguració transporta Jesús al costat de l'un i l'altre: «Se'ls aparegué Elies juntament amb Moisès, i es posaren a conversar amb Jesús.» A Pere li semblà bé d'acollir Jesús en la troica del poder: «Rabí, és bo que nosaltres estiguem aquí! ¿Vols que faci tres tendes, una per a tu i una per a Moisès i una altra per a Elies?» Òbviament situa Moisès en el centre, a l'esquerra Jesús i a la dreta Elies. És un bon polític. L'evangelista el desautoritza: «No sabia de què parlar, car estaven aterrits.» La formació d'un núvol que els anava cobrint amb la seva ombra els dona cobertura, perquè puguin sentir la veu que provenia del núvol: «Aquest és el meu Fill, l'amat, escolteu-lo, a ell!» La veu recalca amb èmfasi que han de fer cas a Jesús, i no a Moisès o Elies. A partir d'ara, Jesús és l'únic intèrpret vàlid del Pare. No pogueren, però, replicar, car «a l'instant, mirant al voltant, ja no veieren ningú, llevat de Jesús tan sols en companyia d'ells». Lligons com aquesta, les continua impartint Jesús, però cal que tinguem sempre cobertura per poder-les escoltar i identificar-lo en les situacions que se'ns vagin presentant. Els prohibí de dir-ho a ningú, llevat quan el Fill de l'home ressuscití d'entre els morts», per evitar males interpretacions. Una vegada hagi fracassat i hagi ressuscitat, ja estaran preparats per contar el sentit de la visió. De moment, retenen la dita, si bé discuteixen entre ells sobre el seu sentit.

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC B; FERIA II)

Temps de Quaresma

(SALTERI: SETMANA 2)

FEBRER

25. DIUMENGE

Diümenge II de Quaresma, Morat. Lectures: Gènesi 22,1-2.9a.10-13.15-18 / Salm 115 / Romans 8,31b-34 / Marc 9,2-10
SANTORAL: Cesari; beat Sebastià d'Aparicio, rel.; Valeri, erm.

26. DILLUNS

Fèria, **Morat.** Lectures: Daniel 9,4b-10 / Salm 78 / Lluc 6,36-38. Girona i Sant Feliu de Llobregat: *Santa Paula Montal* (ML), *Blanc*.
SANTORAL: Alexandre, b.; Porfiri, b.; Nèstor, mr.

27. DIMARTS

Fèria, **Morat.** Lectures: Isaïes 1,10.16-20 / Salm 49 / Mateu 23,1-12
SANTORAL: Baldomer; beata Francina-Aina Cirer, rel.; Gabriel de la Dolorosa, rel.; Honorina, vg.

28. DIMECRES

Fèria, **Morat.** Lectures: Jeremies 18,18-20 / Salm 30 / Mateu 20,17-28
SANTORAL: Hilari, p.; Rufi, mr.

MARÇ

1. DIJOUS

Fèria, **Morat.** Lectures: Jeremies 17,5-10 / Salm 1 / Lluc 16,19-31
SANTORAL: Albí, b.; Eudòcia i Antonina, mr.; Lleó, mr.; Rossend, b.

2. DIVENDRES

Fèria, **Morat.** Lectures: Gènesi 37,3-4.12-13a.17b-28 / Salm 104 / Mateu 21,33-43.45-46
SANTORAL: Agnès de Praga, rel.; Àngela de la Creu, rel. i fund.; Genara, mr.; Lluci, b.

3. DISSABTE

Fèria, **Morat.** Lectures: Miquees 7,14-15.18-20 / Salm 102 / Lluc 15,1-3.11-32
SANTORAL: Ermenter i Celoni, mr.; Màrcia, vg. i mr.; Medir, mr.

El sant

Per Eduard Brufau

Sant Gabriel de la Dolorosa

Al llarg de la història de l'Església hi ha hagut persones que han mort molt joves però que malgrat la seva curta vida han estat un model de santedat. Un d'aquests sants és Gabriel de la Dolorosa (1838 – 1862).

Nascut a Assís en una família creient i benestant —el seu pare era un alt funcionari dels Estats Pontificis— el jove gaudia de totes les comoditats d'algú de la seva posició social. Però sant Gabriel de la Dolorosa va sentir a través de la Mare de Déu la crida a una vida retirada del món i als dinou anys va entrar a la congregació dels passionistes. Dedicat a una vida de pregària i sacrifici, es va mostrar sempre molt devot de

la Mare de Déu, especialment dels seus dolors. Va emmalaltir de tuberculosi i va morir poc abans de fer els 24 anys havent rebut només els ordes menors. Després de la seva mort se li van atribuir molts miracles, especialment entre gent jove. Va ser canonitzat per Benet XV el 1920.

Quaresma, com un exercici d'ikebana

L'altre dia em vaig animar a participar en un taller d'ikebana organitzat pel santuari del Miracle. Em va costar decidir-m'hi: l'ikebana és una tradició oriental d'arranjament floral i jo em sento molt occidental i, aprofitant com vaig tot el dia, no tinc gaire cura de les plantes que tinc a casa, que, pobretes, malviuen com poden. Però l'ikebana és sobretot un procés interior, una forma d'espiritualitat.

Estic molt contenta de l'experiència, que em ve al cap ara que volia parlar-vos de la Quaresma. Des de la meua superficial aproximació als exercicis d'ikebana, hi vaig descobrir alguns elements que em semblen comuns a la Quaresma:

- La disciplina d'acceptar un esquema que et ve donat i de convertir-te en deixeble és, per si sola, un camí d'humilitat en una cultura com la nostra, que té l'autosuficiència com a objectiu i on costa d'acceptar un mestratge. Acceptació també de circumstàncies i de persones, de patiment i d'alegria.
- El silenci i la concentració que acompanyen tot el procés. Sense música, sense conversa, sense mòbil. Res no et distreu de l'objectiu. És una forma de dejuni. De vegades se'ns ha presentat la Quaresma com una privació d'aquelles coses que ens alegren la vida, però més aviat és un retorn a les condicions que ens permeten viure amb força el que és important. I per això cal silenci, interior i exterior.
- La recerca de les línies essencials que han d'adoptar

els elements que configuren l'ikebana: una forma, unes proporcions determinades, un angle, una disposició. Cal veure-les, entendre-les, interioritzar-les, per després buscar la branca, dins la natura, que pot ser més adequada. Com una pregària. Això mateix és el que de vegades ens costa tant quan volem configurar la nostra vida a l'Evangeli. Nosaltres que estimem tant la llibertat no sempre sabem buscar l'eix de la nostra vida al voltant del qual ha de girar aquesta llibertat.

- L'atenció a l'entorn natural és imprescindible per descobrir la nostra branca: saber mirar, saber contemplar, saber admirar-nos. Saber distingir entre una multitud allò que és singular. Una mirada extensible a les persones que ens envolten, i a les necessitats del món sencer. Un pas cap a l'almoina. Podem compartir temps, diners, esforç, si sabem veure i escoltar.
- Un cop descoberta i tallada la branca, cal despullar-la de tot allò que n'entorpeix la línia que ens demana el nostre exercici. És l'hora de tallar, de desprendre'ns de derivacions i fulles... discernint quins elements reforcen la línia i quins l'entorpeixen. És molt obvi que això és el que hem de fer de tant en tant amb la nostra vida. No pas per castigar-nos, ben al contrari: per viure-la en plenitud!
- I arriba el moment de posar-hi la flor, o les flors, tan vistoses! Moment d'alegria, però també de mesu-

ra, d'equilibri, de proporció, de contenció. Per als aprenents de l'ikebana és una joia i un maldecap col·locar-hi la flor, perquè té un pes enorme en el conjunt. També l'esclat de la Pasqua ha d'anar més enllà de l'eufòria inicial. Ha d'encaixar en la nostra vida quotidiana perquè sigui significativa, perquè no es dissociï d'allò tan senzill que vivim, sinó que es faci u amb la realitat i la transformi.

Bé, disculpeu aquesta passejada que potser sigui un disbarat tant per als coneixedors de l'ikebana com per als liturgistes. Quaresma i ikebana són camins de conversió, perquè són camins que comparteixen un coneixement profund de la persona. A tot el que us he exposat, potser caldria afegir-hi que aquesta austeritat personal també és austeritat comunitària en les nostres celebracions: en els espais, en les ornamentacions, en les aclamacions, en els cants. I és també tria acurada de les lectures, que comencen amb les temptacions de Jesús i amb la transfiguració i, en el nostre cicle B, continuen amb textos centrats en la mort i la resurrecció de Jesús. La primera lectura d'aquest cicle quaresmal ens va mostrant les diverses formes que va prenent l'aliança del Senyor amb el seu poble en l'Antic Testament.

Potser algun any redescobriríem l'esperit de la Quaresma si féssim un ikebana parroquial.

En qualsevol cas, gaudiu de la Quaresma!

Mercè Solé

Membre de l'ACO i del Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona (msoletey@gmail.com)

Peramea torna a venerar les relíquies dels Sants Innocents

Jordi Curcó

Peramea

El petit poble de Peramea, al municipi del Baix Pallars, a la comarca del Pallars Sobirà i diòcesi de la Seu d'Urgell, va tornar a venerar el 28 de desembre les relíquies dels Sants Innocents, que són encara avui zelosament guardades pels seus 94 habitants a la petita església parroquial de Sant Cristòfol. Sembla que les relíquies van arribar de Terra Santa, portades pels comtes del Pallars, senyors del castell de Peramea, en tornar d'alguna de les croades.

Una bona colla de gent, la majoria veïns o fills del poble però també vinguts de diferents indrets, s'havia congregat davant la capella dels anomenats *Martirssants*, on dintre d'un ben dissimulat armari es guarda tot l'any l'arqueta de fusta que conté les suposades relíquies. Quan ja havien tocat les 12 del migdia, Jaume Montaner, de Casa Parramon, i el seu cosí Xavier Capdevila, de Casa Sossis de Peramea, van obrir les portes de l'anomenat «sagrat» dels *Martirssants*, per baixar l'arqueta amb les relíquies dipositant-la damunt l'altar, on van ser rebudes i encensades pel jove i dinàmic rector del poble Mn. Juan Pablo Esteban Osma, originari de Bogotá (Colòmbia).

Tot seguit, l'arqueta va ser traslladada en processó fins a l'altar major per ser col·locada damunt una taula guarnida per a l'ocasió. A continuació un dels portadors, Jaume Montaner, procedí a introduir les dues claus a l'antic pany que havia de permetre obrir la tapa de l'arqueta-reliquiari que guarda i preserva les relíquies, mentre la gent del poble cantava els *Goigs en Lloança dels Martirssants*, que la gent de Peramea se sap de memòria: «Puig del Rei la tirania, vos manà matar infants; ajudeu-nos cada dia, gloriosos màrtirs sants.»

Aquest any els Goigs s'allargaren un xic més, donat que el pany de l'arqueta es resistia a fer el joc per poder-la obrir al primer intent. Finalment, va ser el rector qui va poder obrir i aixecar la tapa, per deixar al descobert davant tot el poble les restes òssies que s'hi guarden: tres cranis petits i un esquelet

Una nena de Peramea contempla les relíquies dels Sants Innocents.

MN. JUAN PABLO ESTEBAN

«No sé jo si som gaire conscients que tenim a prop de casa unes de les relíquies més antigues del cristianisme»

de mig cos, també petit, considerades i venerades com a relíquies de tres dels infants innocents que segons la tradició i l'evangeli de sant Mateu, van morir a la rodalia de Betlem, per ordre del rei Herodes que, en veure's burlat pels Mags en la seva intenció de saber on havia nascut Jesús per matar-lo, manà que matessin tots els infants de Betlem i de tot el seu terme, de dos anys en avall. La tradició apunta xifres inversemblants de màrtirs innocents, si bé es considera que segons els cens de població de Betlem de llavors i tenint en compte que sols eren els infants menors de dos anys, es calcula que la xifra total no superaria els 20 nens.

Amb les relíquies de tres d'aquests nens màrtirs ja exposades, el rector celebrà la missa en honor als Sants Innocents, amb un homilia en la qual va referir-se a ells com els primers que, des de la seva innocència, van donar la vida per Jesús. L'Eucaristia, en la qual no van faltar ni les nades ni l'adoració del Nen Jesús, va finalitzar al cap d'una hora amb l'altre moment intens i esperat de la festa, quan es procedí a la veneració pública de les relíquies i la gent, congregada a l'església, passà a donar el seu bes damunt el vidre que protegeix les santes relíquies, demanant la seva intercessió.

Acabat el senzill ritu i després d'haver cantat per segon i darrer cop els Goigs, el rector tancà amb les dues claus l'arqueta per retornar-la en processó fins a la seva capella, on fou introduïda de nou a l'armari o «sagrat», d'on no en tornaran a sortir fins al proper 28 de desembre.

Mn. Juan Pablo Esteban explica que quan va arribar al poble com a rector fa quatre anys va quedar molt impressionat per la veneració i estimació que la gent de Peramea té pels Sants Innocents: «Cal donar a les relíquies la credibilitat i veneració apropiades. En aquest cas, són relíquies molt venerades i estimades per tothom, amb molta i antiga història i tradició, que cal respectar i saber alhora que la festa és una de les més importants de Peramea. No sé jo si som gaire conscients que tenim a prop de casa unes de les relíquies més antigues del cristianisme, ja que estaríem parlant del Naixement de Jesús, fa 2.017 anys, que no és poca cosa.»

El rector reconeixia que enguany l'assistència de gent a la festa ha estat potser més minsa que en altres ocasions: «El temps no ha acompanyat, ha fet molt fred amb neu i gel a les carreteres. Tant va ser així, que Mn. Joan Díaz, rector de Ribera de Cardós i fill de Peramea, d'una família on hi havia tres fills sacerdots, dos d'ells ja traspassats, que puja tots els anys i que enguany tenia previst venir, va trucar dient que li feia por la neu de la carretera i al final no ha vingut i l'hem trobat a faltar.»

Tot i el fred, la neu i el gel, Peramea ha estat un any més fidel a la tradició dels seus *Martirssants*, tornant-los a venerar en el dia dels Sants Innocents.

Trobada anual de parròquies de l'arxiprestat Sabadell Centre Sud

Mn. Fidel Catalán

El dissabte 3 de febrer va tenir lloc la trobada anual de parròquies de l'arxiprestat Sabadell Centre Sud de les 10 h a les 15 h a l'Escola Don Bosco de Sabadell. S'ha treballat sobre el sentit de l'acolliment a partir de la conferència del jesuïta P. Lluís Victori.

El P. Victori va recollir el treball preparat prèviament des de cada parròquia i en va assenyalar dos temes centrals: la necessitat de la conversió personal i comunitària a partir del sentit de proximitat, la singularitat

de la vida cristiana i la mirada envers els altres tenint present com Jesús mirava la gent. I en segon lloc, proposades per reflexionar en grups: la disponibilitat de persones i temples oberts, no privatitzar les vides i atenció al llenguatge dels altres. El marc de la seva conferència van ser les paraules de sant Pau al seu deixeble: «Déu vol que tots els homes se salvin i arribin al coneixement de la veritat, i per fer-ho compta amb nosaltres.»

Després del treball de grups i una posada en comú, el dinar de germanor va clausurar la trobada.

Presó preventiva

Apreciat senyor Lluís Serra, sento dir-li que no estic d'acord amb el contingut de la seva opinió sobre les conseqüències que pateixen alguns responsables polítics després dels fets ocorreguts durant el procés independentista viscut fa uns mesos.

A mi, com a ciutadà català, em sembla molt greu tot el que ha passat, tant al Parlament al setembre com l'abolició *de facto* de l'Estatut, com la desobediència civil incitada des de les mateixes institucions i determinades associacions afins a l'1 d'octubre i en algunes concentracions posteriors.

Si no respectem el més elemental de l'Estat de dret, que són les lleis i les normes, la convivència entra en un perill de ruptura inassumible per les possibles conseqüències. Crec que les institucions de l'Estat han demostrat una paciència digna d'un gran estoïcisme. Tinc la sensació lamentable que no hem après res de la història i que, el que és pitjor, no s'ha dubtat gens d'entabanar la societat per perseguir uns objectius, en opinió meua ben poc democràtics, perquè ignoren més de la meitat de la població catalana. Només desitjo que prevalgui el seny i que una Catalunya veritablement plural sorgeixi després d'aquesta situació.

Una abraçada,

SANTIAGO SÁNCHEZ
Badalona

Resposta

Gràcies, Santiago, per compartir el seu punt de vista sobre el meu article «Presó preventiva». Agraïxo la seva actitud oberta al diàleg.

Cal esbrinar les conseqüències que pateixen alguns responsables polítics per veure si s'ajusten a la veritat, a la llei i a la justícia. Persones rellevants del dret consideren que els delictes més greus que els hi atribueixen, com la rebel·lió, no corresponen a la realitat. La meua reflexió no se centra sobre aquest punt força evident, sinó sobre la «presó preventiva» de quatre persones, l'aplicació de la qual s'aparta del sentit profund de la llei i de la justícia.

El text del papa Francesc és clarivident. És bo rellegir aquest discurs, que pot descarregar del web del Vaticà, per conèixer millor el seu pensament. La interferència de la política sobre la justícia, com es pot observar per les frases de dos polítics rellevants que cito al final de l'article, no augura res de bo. La presó preventiva, en el cas que ens ocupa, és inadmissible. Encara no hi ha hagut judici ni sentència. A més, cito algun altre cas, aliè a la política, que mereix la mateixa consideració.

Ben cordialment,

LLUÍS SERRA LLANSANA
Barcelona

Un bon periodisme

El papa Francesc va tornar a exhortar els comunicadors a reprendre l'essència de la seva professió, amb un periodisme que no cremi les notícies, sinó que sempre busqui la veritat i s'ocupi de buscar solucions alternatives a l'escalada del clamor i de la violència verbal.

La societat actual viu immersa en un context de comunicació cada vegada més veloç i dins d'un sistema digital. Avui dia, però, no només els periodistes són comunicadors; qualsevol persona, amb la proliferació de les xarxes, pot convertir una situació privada o semipública

en un context de consum mundial. Per això, el Papa reflexiona sobre les *fake news* i expressa el seu desig d'«oferir amb aquest missatge una aportació a l'esforç comú per prevenir la difusió de les notícies falses, i per redescobrir el valor de la professió periodística i la responsabilitat personal de cadascú en la comunicació de la veritat». Moltes vegades aquestes notícies falses, encara que es desmenteixin oficialment, es converteixen en una xarxa versemblant i capciosa, dins d'ambients digitals homogenis que, fins i tot, cerca obtenir uns guanys econòmics. Amb aquest plantejament, el Papa subratlla que la distorsió

de la veritat «aparentment lleu» pot tenir efectes perillosos y que ningú no es pot eximir d'aquesta responsabilitat que comporta la desinformació.

MARIA TERESA MASSÓ
Barcelona

Enhorabona!

Soc un subscriptor dels antics, i vull aprofitar l'avinentsa per saludar-vos i felicitar tot l'equip i els col·laboradors per aquest número 2.000.

DANIEL RAMOS
Reus

Podeu enviar les cartes a: redaccio@catalunyacristiana.cat

Amb bon humor

El Consultori

PREGUNTES I
RESPOSTES
SOBRE DOCTRINA
I MORAL
pel Dr. Joan Antoni
Mateo

Signes en la litúrgia

Voldria proposar-li unes qüestions pel que fa a la celebració dels funerals, concretament, quan es fa amb el cos del difunt present a l'església. Es poden posar fotos damunt del fèretre? Veig que en alguns llocs s'hi posen moltes flors al damunt, una exageració. Vol dir que no es pot ser més discret? Finalment, m'ha sorprès en alguna ocasió veure damunt del fèretre signes que no tenen res a veure amb la litúrgia, com una samarreta d'un equip esportiu. Ho preveu, això, la normativa litúrgica durant la missa?...

A vegades, a les parròquies ens trobem amb coses semblants i algunes persones no tenen formació i informació sobre aquests temes. Les normes litúrgiques no abunden en detalls però són clares. Els signes han de ser signes de la fe i esperança que se celebren. Tot altre signe, legítim en altres espais i àmbits, no té cabuda durant la celebració litúrgica. Es poden posar a la vetlla a casa, als tanatoris, en el trasllat del difunt al cementiri, però no durant la celebració. El ritual d'exèquies vigent diu textualment: «... un cop introduït el cadàver a l'església es col·loca davant l'altar segons l'orientació que habitualment observava el difunt en les assemblees litúrgiques, és a dir, si es tracta d'un difunt laic, de cara a l'altar, si d'un ministre ordenat, mirant el poble. Damunt el fèretre és oportú col·locar-hi el llibre dels Evangelis, o la Bíblia o un altre signe cristià... Vora el fèretre és molt recomanable col·locar el ciri pasqual.» La norma és clara: signes litúrgics i res més i aquests signes quan no s'obstaculitzen amb cap altra cosa, brillen amb tota la seva força. Insisteixo, això és el que s'ha de fer dintre de l'àmbit de la celebració o missa exequial. A part d'això, els pastors tenim un deure fonamental i és no fer mai excepció de persones. La concessió d'excepcions i privilegis comporta arbitriarietat i estableix precedents molt perillosos per quan algú demani una cosa absolutament impropriedat. Ara, tocant aspectes concrets de la consulta, li diré que té raó vostè en això de les flors. De vegades, hi ha una autèntica exageració. Al costat del fèretre s'hi poden posar algunes flors, signe de la festa pasqual, i millor al costat que no pas damunt del fèretre. Les altres es deixen a l'entrada del temple i, en sortir, acompanyen el difunt al cementiri. Algunes famílies, amb bon criteri, donen les flors a l'església perquè saben que al cementiri, la majoria són rebutjades immediatament. Potser seria més congruent amb la fe, en lloc de tantes flors, oferir misses pel difunt i, en ocasions, ajudar familiars del difunt que potser ho necessiten. Això, òbviament, és una opinió.

• Per enviar consultes al Dr. Mateo:
elconsultori@hotmail.com
www.balmesiana.org
apartat de correus 121 - 25620 Tremp (Lleida).

Construint l'instrument musical sense nom

Visitem el taller Grenzing on s'està fent el nou orgue de la basílica de la Mercè

Joan Andreu Parra

Fotos: Jaume Parra

«Un orgue és un òrgan viu amb cinc parts diferenciades: la cara, la veu, els pulmons, els tendons i el cervell.» El mestre orguener Gerhard Grenzing (Hamburg, 1942) continua defensant amb passió la construcció artesanal de l'instrument musical més gran i complex que és capaç de fer l'ésser humà. Acompanyem, al seu taller del Papiol, la visita que estan fent els padrins del nou orgue de la basílica de la Mercè de Barcelona.

Hèctor París, l'organista titular de la basílica, està entusiasmat «com un nen a qui li estan fent unes sabates noves» i guiarà la visita juntament amb Natalie Grenzing, administradora del taller. «La Mercè ha tingut orgues des del segle XV i s'han caracteritzat per haver estat fets pels millors constructors», indica París, amb una mirada còmplice cap als Grenzing.

Tot projecte de construcció d'un orgue comença per «veure i entendre l'espai on s'instal·larà», explica Natalie. Per això, el primer pas és fer proves acústiques per observar on sonarà millor l'orgue i decidir l'emplaçament definitiu. Per exemple, l'orgue de la catedral de Brussel·les que van construir es va elevar a 17 metres d'alçada de la nau. Un cop aclarit, es comença a fer el disseny personalitzat amb l'ús de programes informàtics. «L'orgue és com un rellotge que ha de funcionar a la perfecció i, a més, hem d'assegurar-ne la durabilitat per a les generacions futures, entre 300 i 400 anys», subratlla Natalie.

Tres són els trets característics, *marca de la casa*, del taller Grenzing: l'obsessió per la qualitat, el treball artesanal en equip i el muntatge i prova de l'orgue al taller: «Aquí ha de funcionar, el fem provar al client i fem els primers assaigs de l'harmonització del so. Quan tens l'orgue al taller és molt més fàcil corregir qualsevol problema que no pas un cop instal·lat al seu lloc definitiu», argumenta Natalie.

La cara, la veu i els pulmons

El mot *orgue* ve del llatí *organum* que, literalment, vol dir «instrument». Per tant, l'orgue és un instrument musical que, en sentit estricte, no té nom propi. La seva estructura és fàcil d'explicar sobre paper, però molt més difícil de traslladar a les tres dimensions: cal combinar un mecanisme que porti aire, el material sonor i una consola que permet que el músic s'expressi.

Resseguim el procés constructiu com si fos un ésser humà. El rostre de l'orgue n'és la façana. En aquest cas, els tècnics del taller Grenzing han desmuntat durant aquest febrer la façana de l'actual orgue Estadella de la Mercè per fer els treballs necessaris (com ara, tractaments anticorcadura, antifúngics o pintura) i, més endavant, la tornaran a muntar amb tot l'interior

El nou orgue de la Mercè comptarà amb tres teclats i pedaler, 3.000 tubs i 43 registres. Serà fruit de moltes hores de treball, molts bons materials... Quan el taller Grenzing, un dels més prestigiosos constructors mundials, el lliuri, començaran el de la catedral de Praga.

El maniquí és un orgue on es proven i ajusten els tubs per part de l'harmonitzador.

En la visita, l'organista mallorquí Miquel Bennàssar va interpretar algunes peces. A la dreta, Hèctor París, l'organista titular de la basílica de la Mercè.

NATALIE GRENZING

«L'orgue és com un rellotge que ha de funcionar a la perfecció i, a més, n'hem d'assegurar la durabilitat, entre 300 i 400 anys»

HÈCTOR PARÍS

«La Mercè ha tingut orgues des del segle XV i s'han caracteritzat per haver estat fets pels millors constructors»

de la minva de qualitat en les pells ja que les bèsties actualment mengen pitjor i costa trobar bons tractaments de la pell.

Els tubs de l'orgue es construeixen un per un amb un aliatge d'estany i plom per part dels mestres tubers. Cada tub és únic i ve definit pel gruix de la planxa i la proporció de l'aliatge, que fa que el so sigui més o menys brillant. Aquests tubs *en brut* són harmonitzats per l'harmonitzador que va modificant-los i provant-los mitjançant un maniquí (orgue de proves) per tal que els tubs tinguin un mateix timbre: «És com educar una coral de veus i fer que s'entenguin entre elles per produir un so conjunt bo», explica Natalie.

Tendons i cervell

«Per expressar el que hi ha darrere l'instrument hi ha una sèrie de mecanismes, articulacions en podríem dir, que obren les vàlvules i deixen passar el vent. El cervell de l'orgue, anomenat *secret*, és allà on arriba el vent i deixa passar l'aire al tub», descriu París. Al taller Grenzing, instal·lat des del 1973 al Papiol, són un equip de 18 persones de set nacionalitats diferents. Per les seves mans han passat uns 200 orgues, que consideren «fills» seus, entre construccions, reconstruccions i restauracions.

Restaurar orgues és una activitat molt diferent de construir un orgue nou, però que valoren molt pel que significa d'aprenentatge. Per aquest motiu fan tot un treball previ d'estudi de l'època en que es va construir, de les restauracions que s'hi han fet... «Dins aquell orgue per restaurar hi ha tot un patrimoni que s'ha de saber entendre i escoltar. L'energia que es va fer servir per crear aquell instrument està allà dins», assegura Natalie Grenzing.

Malgrat que la majoria de tubs són d'un aliatge d'estany i plom, també n'hi ha de fusta.

Els tubs són el material sonor, la base de l'instrument i, en el cas dels de l'orgue de la Mercè, estan marcats amb les lletres BBM (Barcelona Basílica Mercè).

Padrins, euros i tubs

La guerra civil espanyola no només va tenir víctimes humanes, sinó també patrimonials. Va ser el cas de Barcelona, que va passar de tenir 70 orgues abans del conflicte a conservar-ne només cinc. Un dels que es va perdre va ser el de la basílica de la Mercè i, per aquest motiu, se li va encarregar un nou orgue a Gaietà Estadella, un dels millors constructors del moment. El mestre Estadella s'hi va dedicar del 1940 al 1944 però va deixar l'obra inacabada en morir. L'orgue Estadella actualment s'està desmuntant —i es posa a la venda com a instrument de segona mà— per donar pas a un orgue nou que està construint el taller de Gerhard Grenzing i que ja es podrà sentir en la propera festivitat patronal de la Mercè. La decisió de la renovació total ha estat impulsada per la Germandat de la Mercè. «Construir un orgue significa una gran inversió en energia, en pensament i econòmica», indica Natalie Grenzing. En aquest darrer sentit, l'Obra Social de «la Caixa» ha sufragat 670.000 € del pressupost d'uns nou-cents mil llargs (IVA inclòs) que costa construir l'orgue. El Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya també s'hi ha implicat. L'import restant es vol assolir amb una campanya d'apadrinament de tubs i mecenatge (entre 50 € i 3.000 €). Teniu més informació a orgue.basilicadelamerce.com.

renovat. A banda de la façana, l'orgue té una gran estructura i interior on abunda la fusta —cirerer, castanyer, pi, avet, roure, cedre... fins a 40 varietats— i cadascuna amb un sentit segons l'ús: per exemple, el boix, amb més densitat, es fa servir a les tecles blanques; el banús, és per a les tecles negres.

La veu de l'orgue són els tubs —més de 3.000 en el cas del de la Mercè—, «serveixen per expressar-se en diferents tons i colors», explica Natalie. Ara bé, per poder parlar necessitem aire: abans els orgues tenien una persona que introduïa l'aire (el manxaire), avui la tècnica ha evolucionat i hi ha motors que porten aire a les manxes i aquestes regulen el vent que entra a l'instrument. Les manxes són les parts flexibles de l'orgue, eviten les fuites del vent i es fan amb pells diverses (ovella, cabra, vaca). En aquest punt, els artesans del taller Grenzing es lamenten

La meva darrera conversa amb el Jaume Botey

Josep Maria Monferrer
Escolapi en la diàspora

Poc després de ser internat a l'Hospital de Bellvitge a causa d'una seriosa malaltia del fetge, vaig anar a visitar-lo. Tots dos ens vam alegrar molt de veure'ns, i com fèiem sovint des de més de 50 anys enrere, vam començar a xerrar i compartir.

Li vaig dir que havia llegit el seu interessant article sobre Luter. Llavors, la conversa va derivar a obrir-nos els cors i a compartir sentiments dels quals, amb tanta claredat i transparència, mai havíem parlat.

La revolució cristiana de Luter volia acabar amb un model d'Església catòlica basada amb uns «dirigents sagrats» que no tenien res a veure ni amb Jesús ni amb els evangelis.

La paraula *sacerdot* ve del llatí *sacer* o *sacrum*, que vol dir ésser sagrat. Aquests éssers «consagrats» (tots mascles) pretenen ser els representants de Déu a la terra, i en nom de Déu constitueixen uns poders no precisament evangèlics. Segons els evangelis, *sagrats* ho som tots els humans. Sacerdots, o ho som tots o no ho és ningú. Hauríem de parlar, i molt, del «sacerdoci universal».

Luter va intentar dialogar, evangeli en mà, amb la jerarquia catòlica. Es van negar a qualsevol diàleg i va acabar amb excomunionis i guerres religioses per tot Europa. No sé per què aquest fanatisme em recorda molt el que s'està fent en aquests moments, des del poder central autoritari, amb Catalunya.

Aquest pensament ja feia temps que el compartíem. La novetat va ser quan vam parlar del nostre compromís cristià amb els pobres i marginats socials.

Els seus compromisos amb els sagrats/ades marginats/ades li van acabar creant un conflicte intern, i,

per fidelitat a l'evangeli, va optar per abandonar el sacerdoci catòlic.

Un cop més vaig coincidir amb ell. Jo li vaig explicar per què havia anat dues vegades a Sao Félix do Araguaia a veure el meu amic Pere Casaldàliga, per exposar-li que volia deixar el sacerdoci, perquè em causava profundes contradiccions. Totes dues vegades vaig tornar a Barcelona amb el convenciment que, pels pobres que encara creuen més o menys en la religió catòlica, el millor era continuar compartint, d'igual a igual, la nostra sacralitat o dit d'una altra manera, el sacerdoci universal. Aquest pensament és el que ha fet al Pere continuar sent bisbe i lluitar amb i pels més desfavorits, i a mi, malgrat les meves contradiccions, continuar vivint i lluitant a la Mina.

Gràcies, Jaume, et tindrè sempre present en els anys que em puguin quedar de corda.

Constructor d'esperança

Xavier Casanovas

Director de Cristianisme i Justícia

Corria l'any 2006 quan un grup de joves que feien un camp de treball a Bellvitge van rebre la visita d'en Jaume Botey. Desconegut per a la majoria, va fer anar un pas més enllà els anhels d'aquells joves que, volent fer alguna cosa pels altres, descobrien com la seva feina s'incardinava en una història incansable de lluites per construir un altre món possible. En Jaume els parlava de la seva experiència com a escut humà a l'Iraq, de les injustícies que arreu continuaven vives tot i el benestar i la bombolla en la qual vivíem a casa nostra, de com les alternatives al món neoliberal s'estaven articulant a l'entorn d'espais com el Fòrum Social Català, de com la fe cristiana dona esperança a aquestes lluites i ha estat sempre motor i força per a tants.

Aquesta va ser la meua manera de conèixer el Jaume. Molts altres ho van poder fer al barri de Can Serra de l'Hospitalet on va ser veí, mestre, regidor i amic; a la Universitat Autònoma de Barcelona on va ser professor de molts; colze a colze cridant pel «No a la Guerra» en cadascuna de les manifestacions contràries a l'imperialisme del segle XXI; o donant suport a iniciatives d'economia social i solidària arreu del territori.

De la mà del Jaume més internacionalista vam anar al Fòrum Social Mundial de Dakar el 2011, i al de Tunísia el 2013. Vam organitzar els Fòrums Catalans de Teologia i Alliberament durant quatre edicions seguides del 2010 al 2016, sempre amb la voluntat de fer convergir totes aquelles lluites que alimentades per la fe —fos aquesta musulmana, cristiana o budista— tinguessin com a horitzó el treball pels últims dels últims.

El Jaume més intel·lectual tenia clar que «la realitat no s'esgota en allò que veiem. Actua més enllà dels somnis que somiem desperts». El Jaume era d'una gran perseverança i tenia una gran capacitat d'implicar i fer partícip a tothom de la seva passió. Buscava eixamplar el terreny d'allò possible perquè la utopia prengués forma ja avui. «Allò que s'estima utòpicament dirigeix tots els moviments de la llibertat» deia en un dels quaderns escrit per ell a Cristianisme i Justícia, *Construir l'esperança*. I és que si alguna cosa ha estat el Jaume és constructor d'esperança. En memòria seva seguirem treballant i lluitant en aquesta mateixa direcció.

«Els seus compromisos li van acabar creant un conflicte intern, i, per fidelitat a l'evangeli, va optar per abandonar el sacerdoci catòlic»

«El Jaume més intel·lectual tenia clar que la realitat no s'esgota en allò que veiem. Actua més enllà dels somnis que somiem desperts»

El consiliari diu...

La joia de compartir dels més grans

Xavier Moretó Navarro
Consiliari
de Vida Creixent
de Barcelona

El capítol 6è del temari de Vida Creixent d'enguany tracta la qüestió de compartir. No hi ha dubte que és un tema de molta actualitat, sobretot en un món com el nostre, on es palesa una certa tendència a l'individualisme o, si més no, a «d'altres propostes de felicitat» que sovint apel·len a un mateix, al nostre «jo». «Gaudeix el moment», «passa-t'ho bé», fins i tot amb solucions tan particulars com gastar i consumir per sortir de la tristesa i el desencís. Vivim en una societat de consum que sap que tendim a gastar per naturalesa. Però nosaltres no cerquem aquesta felicitat, si més no, sabem que això no dona l'autèntica felicitat...

Hi ha un gaudi que ve del donar-se. Hi ha un goig que neix de cercar el bé de l'altre, sense obtenir necessàriament un benefici propi, fins i tot renunciant al propi bé, la qual cosa tampoc la societat no acaba d'entendre... Jesús feia això. Se'l coneixia perquè feia el bé... i la gent el seguia. Ja ens ho diu Lluç en els Fets dels Apòstols: «...recordeu les paraules de Jesús, el Senyor, quan digué: "Fa més feliç donar que rebre"» (Ac 20,35). Entrar en aquesta dinàmica demana fer un «canvi de xip» com es diu ara, demana un passar del pessimisme —sovint present entre els més grans— a la contemplació positiva de la vida. Es tracta de veure més el got mig ple que el got mig buit. Quan un és capaç de deixar de

mirar-se el melic —les malalties, els metges, les mancances... tan recurrents al començament de les nostres reunions— i veure més enllà, de forma positiva, «donant més vida als anys», com ens diu Mn. Bajo, llavors estem recuperant la pròpia vida, ens rejuenim... I això es pot manifestar en les coses més petites. Si en lloc de dir: «Quin dia més dolent, no para de ploure», diem: «Que bé que ploqui tant, realment ho necessitàvem...» estem renaixent un mica més i potser, fins i tot, aconseguirem un somriure.

Tanmateix, on aquesta actitud ja és definitiva és quan som capaços de mirar enrere en el temps i donar gràcies per tot el que tenim i fer-ho des de la fe. Ens diu l'autor del nostre temari: «En els bons records roman sempre la bellesa i la bondat que s'ha experimentat, com un tresor interior que ningú no ens pot arrabassar...» Que un dia puguem dir com fa el salmista: «Com podria agrair al Senyor tot el bé que m'ha fet?» (Salm 116,12). En la nostra reunió d'animadors varem quedar que si aconseguíem que els membres dels nostres grups entressin en aquesta dita, se la fessin seva, ja podríem tornar cap a casa. Feina feta! Són frases que queden per sempre. De fet, podríem dir que són fruits de vida per sempre... No és això la fe? Com ens diu l'autor de la carta als Hebreus: «La fe és viure anticipadament allò que esperem?» (He 11,1).

Bisbat de Menorca

Menorca celebrarà 25 anys de Vida Creixent

Coordinadora bisbat de Menorca

El dia 2 de febrer passat es van complir vint-i-cinc anys de la constitució del Moviment Cristià de Gent Gran, Vida Creixent, a l'illa de Menorca amb una gran celebració. Aquest moviment va començar a obrir-se camí l'any 1991 i, dos anys després, el gener del 1993 es va fer oficial i es va crear la primera Comissió diocesana de Vida Creixent de Menorca.

Precisament, va ser el dia de la festa dels patrons d'aquest moviment, Anna i Simeó, les dues persones majors que van poder contemplar Jesús acabat de néixer en el dia que va ser presentat pels seus pares al temple de Jerusalem, quan es va fer oficial aquest moviment diocesà a l'illa de Menorca.

Tot va començar quan l'any 1991, el vicari general d'aquells anys, Sebastià Taltavull, avui bisbe de Mallorca, va convidar el jesuïta pare Lluís Antoni Sobrero, que era el consiliari de Vida Creixent de Barcelona, perquè informés d'aquest moviment als menorquins. Al cap d'un parell d'anys, es va presentar Vida Creixent a la catedral

menorquina en la celebració Eucarística de la festa de la Candelera que va presidir el bisbe Francesc Xavier Ciuraneta. A principis de 1993, es va crear oficialment la primera Comissió diocesana de Vida Creixent a Menorca amb el metge Mateu Seguí Mercadal com a primer president i el consiliari Cristòfol Vidal Barber.

Una festa ben celebrada i molt alegre la d'aquest dia 2 de febrer del 2018. A l'església catedral, el bisbe Francesc Conesa, acompanyat dels consiliaris de Menorca, va beneir les candeles dels dos-cents assistents de tot Menorca i, acte seguit, es va celebrar l'Eucaristia recordant aquelles persones del moviment que durant aquests 25 anys van fer possible la continuació d'aquella primera feina dels fundadors, i també fent memòria de tots aquells que ja estan al cel al costat del Pare. El bisbe Francesc, en l'homilia, recordà que «Vida Creixent ajuda a viure la nostra relació amb Jesucrist tot animant el creixement de la nostra fe i encoratjant la nostra presència com a membres actius de l'Església». En acabar l'Eucaristia es va llegir una salutació de

felicitació del bisbe Sebastià Taltavull que, des de Mallorca, tenia un record especial i una pregària pels qui al llarg d'aquests 25 anys han estat cridats a la Casa del Pare i una abraçada fraterna compartint el goig de fer junts un mateix camí.

Després, en un hotel de Ciutadella, en un ambient de pau i alegria, es va fer la presentació dels actes duits a terme a Menorca durant aquests 25 anys passats, tot fent honor, amb l'entrega d'unes plaques commemoratives, als coordinadors que van presidir Vida Creixent durant aquesta època: Mateu Seguí Mercadal, el matrimoni Paula Pons i Pau Gorrias, Tino Pons, Fraterno Lluch i Joana i Antoni Fedelich; també se n'entregà una al primer tresorer que encara viu, Bartomeu Mercadal Jover i al consiliari que encara ho és des del

primer dia que s'instaurà Vida Creixent a Menorca, Cristòfol Vidal Barber. Menció especial va tenir el primer promotor, Sebastià Taltavull, que no pogué assistir per tenir el compromís de Vida Creixent a Mallorca en ser l'actual bisbe de l'illa veïna.

És clar, es va acabar la festa amb un dinar de germanor amb la total felicitat dels assistents: el bisbe Francesc Conesa, els consiliaris, els components de la nova Comissió diocesana, dues filles del doctor Seguí —el primer coordinador—, la vídua de Tino Pons i els altres presidents que han animat Vida Creixent durant aquests vint-i-cinc anys. La festa es va acabar amb la interpretació d'unes cançons del cor de cas Jubilats de Ferreries que van ser molt aplaudides.

Que duri per molts anys més!

AGENDA

MARÇ

Dijous 1: reunió d'animadors.

A les 5 de la tarda, a València, 244, planta 4a, sala d'actes.
Tema VII – «Ser llum per als altres (generositat)».

Actualitats científiques

S'ha trobat una estrella de comportament molt estrany

No penseu pas que els astrònoms ja tinguin una explicació científica certa per a tots els fenòmens que s'observen en el cosmos. És veritat que saben quin és el mecanisme quan es fa l'explosió d'una nova o una supernova o què succeeix en el fenomen de la variació periòdica de lluminositat d'una estrella (passa quan són dues properes, o sigui, una unió binària), però no tot s'acaba aquí. Ara s'han trobat amb el cas d'una estrella que varia de lluminositat sense ordre ni concert. I d'aquest fenomen encara no s'ha trobat l'explicació.

Es tracta de l'estrella anomenada KIC8462852, nom de catàleg des de fa anys, però ara coneguda per l'estrella Tabby. És de magnitud 11,7, situada a la constel·lació del Cigne, no gaire lluny de Dèneb (alfa Cygni). Es troba a uns 1.000 anys llum de distància de nosaltres i és un 50% més gran que el nostre Sol, amb una temperatura uns 1.000° més alta, aproximadament. El nom de Tabby, que se li ha posat ara, ve de la investigadora de la Universitat de Louisiana (EUA), Tabetha Boyajian, que és la que ha plantejat i lidera l'estudi del comportament d'aquesta estrella.

Què li passa, doncs, a l'estrella Tabby? Té constantment variacions de lluminositat que no són periòdiques, i que de tant en tant arriben a valors molt baixos. Les

Telescopi «Joan Oró» de l'Observatori Astronòmic del Montsec.

primeres notícies d'això van ser donades pel telescopi espacial *Kepler*, els anys 2013 i 2015, però cada vegada s'hi han vist coses més estranyes. El 17 de maig passat la baixada de llum va ser molt notable, però més forta va ser la del 13-14 de juny que durà fins al dia 16 amb una pèrdua de lluminositat del 2%. Després en tingué una altra el 5 de setembre que durà fins al dia 16 del mateix mes i que va ser de 2,3% de pèrdua. A part d'això, presenta més sovint petites variacions que no segueixen cap ordre.

Això ha provocat que molts observatoris prenguessin part en la detecció d'aquests fenòmens. Ja són un centenar els que s'hi ocupen i —cal que ho diguem— un d'ells és el nostre Observatori Astronòmic del Montsec. Que ho fa amb el telescopi que porta el nom de *Joan Oró*. Ja ha fet centenars de mesures, confirmant el que també van observant els altres.

S'han ideat moltes hipòtesis per explicar aquestes variacions incontrolades de llum: Núvols de pols? Munió d'asteroides? Material de coalescència de la mateixa estrella? Moments d'empassar-se material que la rodeja?... Però fins ara cap d'aquestes explicacions es veu convincent. Deixem-ho per a més endavant. Qui sap si es podrà resoldre l'enigma! Si s'aconsegueix ja ens ho diran.

Francesc Nicolau
Professor de la Facultat
de Filosofia de Catalunya

Tradicions remeieres

La pastanaga o safanòria

Els antics hortolans caputxins ja volgueren assenyalar que totes les pastanagues o safanòries (llat., *Daucus carota*; cast., *zanahoria*) són de bon nodriment puix que «en Espanya hi engreixan los animals, y són bonas al gust del paladar. L'aigua de pastanaga, bullida, cura els cuchs, y és molt bona beguda ab vi per qual-sevol picada de víbora o altre veneno» (BHC, *Herbas y sus virtuts*, f. 162). Estudis recents han posat en relleu les nombroses propietats nutritives i terapèutiques de la pastanaga, una hortalissa molt rica en fòsfor i altres minerals i vitamines que estimula la gana, ens aporta fibra, és antiàcida reguladora dels trastorns digestius, protegeix la pell i, sobretot, contribueix a millorar la capacitat visual.

A propòsit del conreu i de les nombroses virtuts remeieres de la pastanaga, els hortolans caputxins que conreen les hortes conventuals poc temps abans de les exclaustacions decimonòniques, indicaren que a la safanòria li plau de ser plantada a prop de les cebes, i que «las siembras de las zanahorias se repetirán

cada mes, al objeto de tener siempre raíces disponibles y en los climas fríos deberán cubrirse las plantas con hojas secas, paja o camas de establo antes de que lleguen las heladas. La planta se resiente mucho de la falta de escardas y exige terrenos fuertemente estercolados, sueltos y profundos. Para evitar que proliferen la mosca de las zanahorias se

plantan éstas junto con cebollas. El cocimiento de ella se emplea mucho para combatir la tos en los ancianos, asma y catarrros bronquiales. Además se considera propia para combatir las afecciones de los riñones y contra la ictericia. Es emoliente y resolutive en cataplasmas calientes para calmar el dolor y rebaja la inflamación en casos de quemaduras, panadizos,

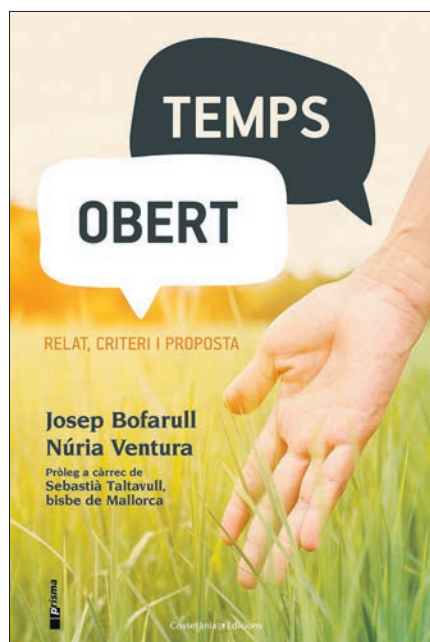
Fra Valentí Serra
de Manresa
Arxiver dels
caputxins

forúnculos. Las hojas de zanahoria se emplearon como vulnerarias machacadas previamente, y las semillas, que tienen sabor amargo, fueron consideradas como carminativas» (BHC, *Pócimas de capuchino*, 72-73).

El famós metge imperial i pontifici Andrés de Laguna (†1560), en traduir i comentar l'obra *De materia medica* de Pedani Dioscòrides, a propòsit de llavor de la xirivia i de la pastanaga escribí que: «Dáse a beber la simiente de la pastinaca contra la retención de la orina, contra el dolor de costado contra la hidropesía y contra las mordeduras y puncturas de fieras emponzoñadas. Las hojas de la pastinaca, majadas y aplicadas con miel, mundifican las llagas que van corrompiendo la carne» (Acerca de la materia medicinal III,55). Després d'esmentar les principals propietats remeieres de la pastanaga, us parlaré a l'article vinent, si Déu vol, de les precaucions que cal tenir en la utilització remeiera de l'estrmoni.

JOSEP BOFARULL, NÚRIA VENTURA
Temps obert
Relat, criteri i proposta
Cossetània Edicions, 2018, 182 pàg.

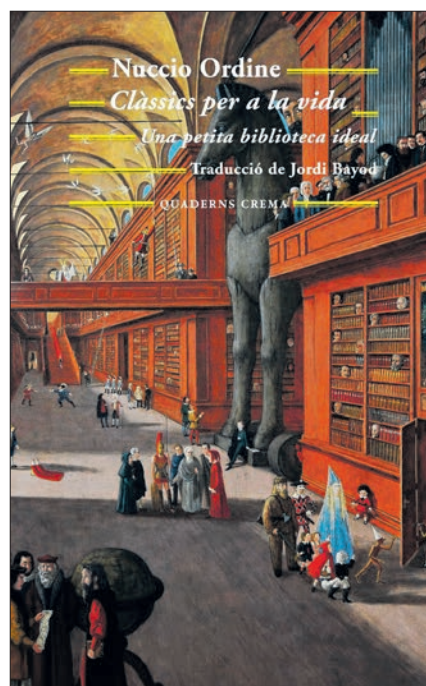
Aquest llibre transcriu llargues converses mantingudes pels autors, els quals tracten amb espontaneïtat, franquesa i convicció temes de què tothom parla un moment o altre, però potser sense aprofundir-hi prou. D'una banda, conviden el lector a plantejar-se qüestions que donen sentit a la vida i, d'una altra, exposen, debaten i qüestionen els temes proposats deixant obertes les conclusions finals i a criteri del lector.

DAVID CORTRIGHT (Ed.)
Buscadors de la veritat
Veus per la pau i la noviolència
ICIP - Angle Editorial, 2017, 366 pàg.

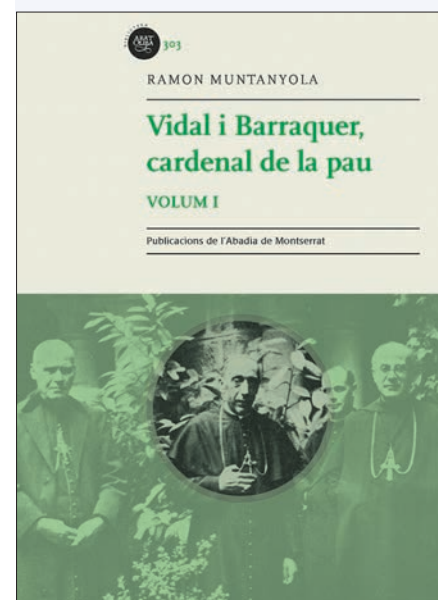
L'autor ha elaborat una antologia definitiva sobre els personatges i els moviments socials més influents a favor de la pau i la no-violència. Des de Gandhi, el gran pioner, i Martin Luther King, fins al despertar d'Àfrica (amb Mandela i Tutu) i el laberint de l'Orient Mitjà, passant per múltiples campanyes pacifistes, la lluita pels drets civils, la influència de les religions o la veu de les dones.

NUCCIO ORDINE
Clàssics per a la vida
Una petita biblioteca ideal
Quaderns Crema, 2017, 171 pàg.

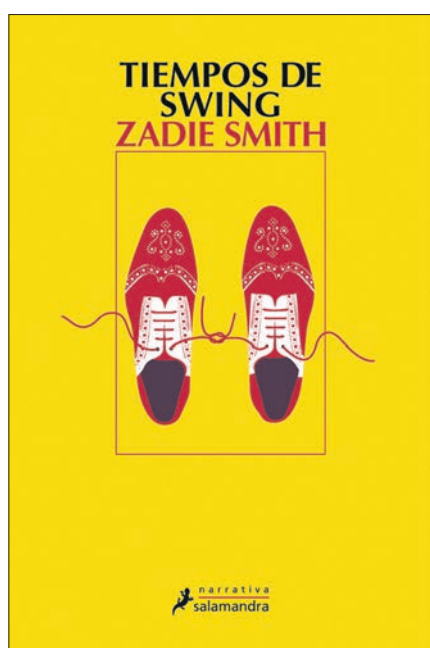
Els bons llibres ens transformen: un passatge, per breu que sigui, pot despertar la curiositat del lector i encoratjar-lo a llegir una obra que li canviï la vida per sempre més. Vet aquí, el poder de la literatura, que no només ens obre horitzons, sinó que també disposa en nosaltres la clau per entendre la vida. Nuccio Ordine ens convida a descobrir o recordar alguns dels clàssics de tots els temps.

RAMON MUNTANYOLA
Vidal i Barraquer,
cardenal de la pau (volum I i II)
Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2017, 389 pàg.

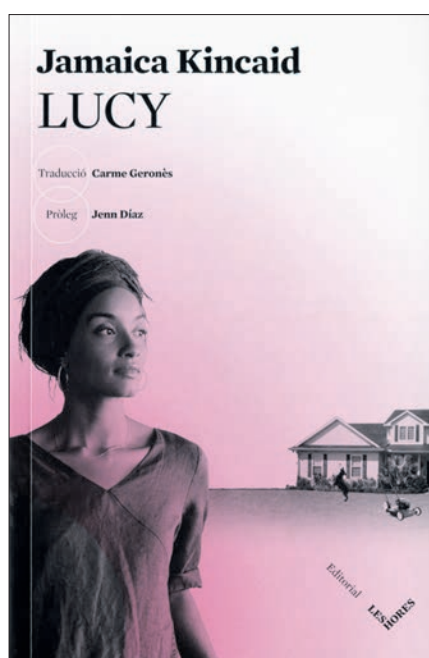
Pel gener de 1970 aparegué a Barcelona un llibre insòlit: la biografia d'un cardenal exiliat per ordre de Franco. Aquest llibre, *Vidal i Barraquer, cardenal de la pau*, després de moltes dificultats, assolí ben aviat tres edicions catalanes i una traducció castellana. Amb motiu dels cent anys del naixement de Ramon Muntanyola i els cent cinquanta del naixement del cardenal Vidal i Barraquer, Publicacions de l'Abadia de Montserrat ha posat al dia aquesta biografia amb aquests dos volums.

ZADIE SMITH
Tiempos de swing
Salamandra, 2017, 430 pàg.

Amb l'efervescència vibrant d'una coreografia, *Tiempos de swing* és un retrat viu d'una amistat complexa i veritable. La història recorre els múltiples desafiaments del món contemporani, de vegades dramàtics i altres còmics, i il·lustra el pols permanent entre les nostres aspiracions individuals i les normes que regeixen la vida en comú. Una novel·la molt ben executada.

JAMAICA KINCAID
Lucy
Editorial Les Hores, 2018, 122 pàg.

La Lucy, una adolescent caribenya, arriba als Estats Units per treballar d'*au-pair* a casa d'una família de classe mitjana. Tot és nou per a ella: el clima, les relacions humanes, l'entorn. En Lewis, la Mariah i les seves quatre filles són una família gairebé perfecta: guapos, rics i aparentment feliços. Tot i així, la Lucy començarà a trobar esquerdes en la seva impecable façana.

JOSÉ CARLOS SOMOZA
El origen del mal
Ediciones B, 2018, 392 pàg.

«Soc mort», així comença el manuscrit misteriós que un escriptor molt conegut rep de mans d'un amic llibreter. Són més de dues-centes pàgines escrites a màquina i amb data del 1957. El text, a més, conté diferents frases que algú ha subratllat acuradament. L'encàrrec és molt precís: l'ha de llegir en menys de vint-i-quatre hores. Quina relació hi ha entre el manuscrit, el llibreter i el lector?

ANNE JACOBS
La villa de las telas
Plaza & Janés, 2018, 622 pàg.

Augsburg, 1913. La jove Marie entra a treballar a la cuina de la impressionant vil·la dels Melzer, una família rica dedicada a la indústria tèxtil. Mentre la Marie lluita per fer-se un lloc entre els criats, els Melzer esperen amb ànsia que arribi el dia de la presentació en societat de la seva filla Katharina. Una mansió, una poderosa família, un obscur secret...

Crítica literària

La Bíblia, en totes les pàgines

En el ric catàleg d'obres d'investigació bíblica de l'exegeta Frederic Raurell no hi manquen estudis referents a la relació entre el món franciscà i l'Escriptura. L'italià és la llengua de moltes d'aquestes obres a causa dels molts anys de docència universitària a Roma de l'autor, més de quaranta, com a professor d'exegesi bíblica. Mereix especial esment l'obra revolucionària *Metodi di lettura delle fonti francescane*, Roma 1988, on l'autor proposa d'aplicar el mateix mètode històric-crític a la recerca i anàlisi de les fonts franciscanes. Una detallada i extensa investigació de centenars i milers d'autors és la magna monografia *I Capuccini e lo studio della Bibbia*, Roma 1997, recerca minuciosa i extensa, única en el seu gènere, sobretot pel que fa al moment en què apareix el protestantisme. Els ambients d'estudis bíblics i bonaventurians reberen amb

FREDERIC RAURELL

Carisma i institució en l'experiència de Francesc d'Assís
Kame Editors, 2018, 291 pàg.

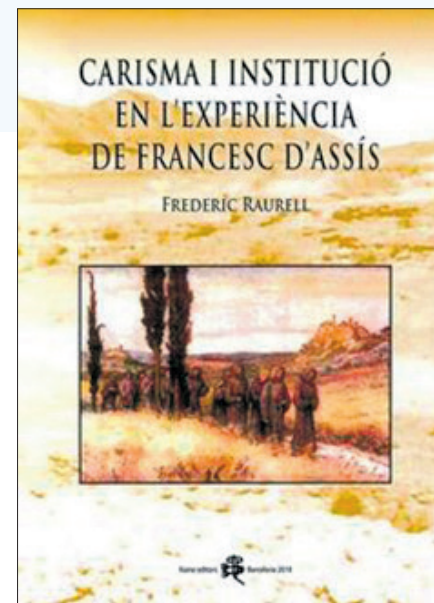
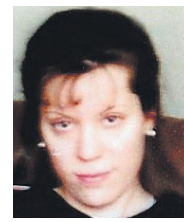
respecte i gratitud la monografia dedicada al mètode exegetíc del *Doctor Seraphicus*, objecte d'admiració per part de M.-D. Chenu: *Ermeneutica biblico-bonaventuriana*, Roma 1998; i en el camp dels estudis clarians són dignes d'esment: *El Càntic dels Càntics en els segles XII i XIII. Lectura de Clara d'Assís*, Barcelona 1990; *La bibbia nella «Legenda Sanctae Clarae Virginis»*, Assisi 1998; *Franziskus und das Evangelium*, Klosterburg 1994, i *Francis of Assisi Reads the Scripture*, Manila 2007; etc.

En l'obra que presentem de Raurell *Carisma i institució en l'experiència de*

Francesc d'Assís, la Bíblia amara totes les pàgines. Són de gran profunditat i poeticitat les planes dedicades a l'espiritualitat del desert.

És original i suggestiva la part dedicada a Francesc i el Renaixement i l'aproximació del Dante Alighieri admirador del Captaire de la Llum, però mereix especial atenció l'agudesia i delicadesa en l'aproximació que l'A. fa de la figura de Pio da Pietrelcina. A part de la bella edició, com sempre ens té acostumats l'autor, amb una gran quantitat d'imatges que gairebé conformen un reportatge il·lustrat.

Teresa Solà
Doctora en Filosofia
i Dret

Crítica cinematogràfica

«Dies irae»

TRES ANUNCIOS EN LAS AFUERAS

DIRECCIÓ:

Martin McDonagh

INTÈRPRETS: Frances McDormand, Woody Harrelson, Sam Rockwell, John Hawkes, Peter Dinklage

MÚSICA: Carter Burwell

GÈNERE: drama, comèdia

112 minuts

Estats Units

Contudent. Com fer front a la ira? La venjança, la justícia, el perdó són una elecció o són sentiments? Sobre aquesta qüestió universal ens submergeix McDonagh, en un film que ja recull guardons que arribaran fins als Oscars. Drama amb aires de comèdia negra que ens ofereix un dels guions més suggeridors del cinema recent, on la desesperació esclata en la violència que batega amagada al cor de la realitat.

La Mildred, immensa Frances McDormand, és una roca transparent pel dolor. La seva filla adolescent ha estat violada, assassinada i novament violada. El seu patiment es multiplica davant la ineficàcia policial. La seva ira es transforma en tres grans anuncis publicitaris que recorden el crim no resolt. Separada, al seu costat només resisteix un fill que veu créixer l'odi de la seva mare i que roman en la innocència adolorida.

A l'altra banda del ring, Woody Harrelson és el sheriff Willoughby. El policia denunciat pels grans cartells publicitaris té el seu propi secret i no entra en el joc. Aquest home bo superat pel mal, que ho rosegua tot, acompanya la ira de la Mildred i la immaduresa del

seu subaltern Dixon, un exagerat i vulnerable Sam Rockwell. El jove policia és una joia, racista i violent, alcohòlic i masclista a la vegada que dependent d'una mare que amaga el seu drama.

El combat entre la Mildred i el Dixon està servit. Només tenen en comú el fet d'estar posseïts per la ira; immediata i justa la d'ella, antiga i genètica la d'ell. La batalla deixa ferits per tot arreu. Però seran precisament els morts els que ajuden els vius a sobreviure quan cremen les entranyes. Curiosament aquest combat entre la ira i l'amor els porta a fer un viatge en comú del qual desconexim el destí.

La ira de l'Amèrica profunda fereix el món en l'esperpent de Donald Trump. Però no es tracta d'un problema local, i això fa especialment atractiva i actual aquesta pel·lícula. La còlera s'amaga al costat fosc de tota humanitat. Els éssers humans ens fem mal i el potencial caïnita és la bomba atòmica activada al cor dels éssers humans. Ebbing, Missouri, és qualsevol lloc.

Diuen que l'origen dels relats dels humans és la conjuració de la mort. Aquí la mort, propera o pressentida, com el límit-abisme permet que de la consciència obscura n'emergeixi una resplendor d'amor. Com una guspira breu salta per curar, estroncar i vèncer la ira. El final obert d'aquest drama rural ens recorda que sempre estem davant de dos camins. Seguim a la carretera.

Cinema humanista que és cinema espiritual quan radiografia l'ànima i sosté la crida a fer la tria. Els éssers humans condicionats i ferits poden transformar la seva fúria. El personatge del jove propietari de l'empresa d'anuncis és una brúixola en el relat. Després d'una pallissa de Dixon coincideixen junts a la mateixa habitació d'hospital que el seu botxí. I allà passa un insignificant i significatiu miracle, gairebé d'humor negre. Subtil però definitiu, com un final avançat.

Peio Sánchez

Director del Departament
de Cinema de l'arquebisbat
de Barcelona

Des del carrer

Cor Nou presenta el CD «Celebrem amb Jesús!»

«Déu actua a través dels talents que tenim»

Rosa María Jané Chueca

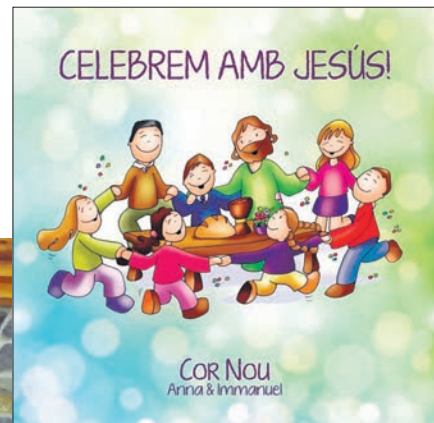
El matrimoni Anna Ludevid i Immanuel Elgström donen vida al projecte Cor Nou, que des del 2013 es dedica a l'animació litúrgica, ajuda pastoral, música, catequesi i formació. Acaben de publicar un nou CD per a nens i famílies *Celebrem amb Jesús!*, il·lustrat amb dibuixos de Fano. Com explica aquest matrimoni, «volem ser una eina més per transmetre la fe». Més informació: www.cornou.net.

Com sorgeix aquest nou CD?

En moltes celebracions de l'Eucaristia molts catequistes i sacerdots ens demanaven cants adaptats per a les celebracions. Vam pensar en un CD que no fos exclusiu per a l'Eucaristia. Té tres parts: en la primera hi ha tretze cants variats que poden servir tant per a les celebracions, com per a les famílies per fer pregària... aquesta part està més treballada musicalment. A la segona part hi ha dues misses completes; a la tercera, les antífones musicalitzades de les tres pregàries eucarístiques de les misses per a nens. Els vam posar música senzilla perquè els nens puguin cantar i respondre. El més profund és que puguin participar amb alegria de la celebració eucarística.

Per què van decidir musicalitzar les antífones?

Vam anar a animar unes comunions a una parròquia i vam pensar que amb una melodia senzilla els nens les podrien treballar, les assajarien... La idea era ajudar a viure millor la litúrgia perquè l'Eucaristia no és fàcil per als nens. És un camí que es viu en comunitat i no és fàcil per als nens. És un camí que es viu en comunitat i no és fàcil que els nens hi entrin. I si podíem facilitar-ne la participació en la litúrgia, millor!, perquè és on el Senyor es fa present i, moltes vegades, molt més enllà del que podem entendre. Les pregàries eucarístiques són una riquesa poc coneguda i poc celebrada. Volem ajudar a descobrir i celebrar aquesta riquesa.

«Déu és senzillesa en la seva immensitat, i crec que això els nostres cants ho transpiren»

Què defineix l'estil musical de Cor Nou?

Han definit la nostra música com a molt intimista i del cor. Intentem que la pregària es faci cançó, és pregària cantada. És música que transpira aquesta unió amb Déu, que neix d'una familiaritat amb Déu. Déu és senzillesa en la seva immensitat, i crec que això els nostres cants ho transpiren. En aquest CD, com que és més per a celebració, hi hem posat melodies més alegres en el sentit que estan més instrumentades.

Cor Nou no només ofereix música...

Déu ens va cridar a estar al servei de l'Església. Déu actua a través dels talents que tenim. Bona part és música, però també ens plantejem com comunicar Déu als nens, als adults (que seria la part més formativa); tenim la part de testimoni... ens dedi-

quem a la nova evangelització: un cert dinamisme en la transmissió de la fe. Hi ha predisposició per part nostra en els àmbits en què ens veiem capaços d'oferir i el que Déu disposi. Estem oberts al que Déu vulgui. Estem en actitud de servei. Intentem no tenir una idea fixada o tancar-nos a altres coses. Som aquí per servir. Volem que la nostra sensibilitat no sigui un obstacle per transmetre.

Què us suposa el projecte per a vosaltres com a parella?

Tenim junts una missió. És una gràcia, un regal, perquè estem engrescats. Ens ajudem mútuament a discernir les coses. Fins que no tenim una posició unànime no tirem el projecte endavant. És molt bonic veure els dons de cadascú. A on no arriba un, hi arriba l'altre. A més, podem comptar amb gent del voltant nostre que ens ajuda, com ara Jonathan Rincón,

que ens ha ajudat amb la guitarra i la revisió musical en aquest CD.

Cor Nou va néixer arran de l'Any de la Fe. Com valoren el camí recorregut?

Déu et dona la força per a aquest apostolat. Hi veiem molta gràcia de Déu, la seva misericòrdia... moltes benediccions per conèixer molta gent, per estimar més l'Església. Ho vivim amb molta alegria, amb desprendiment, en acció de gràcies i en obediència al que Déu vulgui, anant al seu ritme. Anem veient com hi ha gent que té ganes de nova evangelització, d'arribar als cors i que en el seu camp fa tot el que pot, tenint consciència que piquem pedra, que el terreny és difícil... i ens animem mútuament. Veiem moltes meravelles perquè l'Esperit Sant actua en molts llocs, en molts cors, encara que també veus molts punts morts de l'Església...

Rauxa

La renúncia

Eduard Brufau

Segons les promeses del Baptisme, el cristià ha d'estar disposat a renunciar a les obres del Mal. Però no tot s'acaba aquí: sovint també cal renunciar a coses que poden formar part del bé. S'imposa, aleshores, una renúncia sobre allò a què tenim dret, sobre allò que ens pertoca legítimament i que ens correspon per llei i per justícia. Amb la renúncia cristiana, més que negats, conceptes com ara els drets, la legalitat i la legitimitat queden superats.

La renúncia cristiana no és aquella que espera veure's compensada per un guany superior. Desconeixedor de tota lògica de compensació, el cristià no renuncia a un bé

per aconseguir-ne un altre de millor: la mateixa renúncia és el bé. Quan el cristià se sent estimat per Crist, malgrat saber-se'n del tot indigne, no pot fer més que agenollar-se amb el front fins a terra. En aquest sentit la renúncia és una crida, una atracció que el mateix Crist exerceix sobre nosaltres. És d'aquesta manera que s'han d'entendre, per exemple, cadascun dels vots de la vida religiosa, tres formes diferents d'una sola renúncia. Més que una opció ètica o un acte voluntariós, la renúncia a fer-se valdre un mateix és un estat de vida. Aquesta és el «sí» que donem a Crist, i vet aquí la nostra veritable joia.